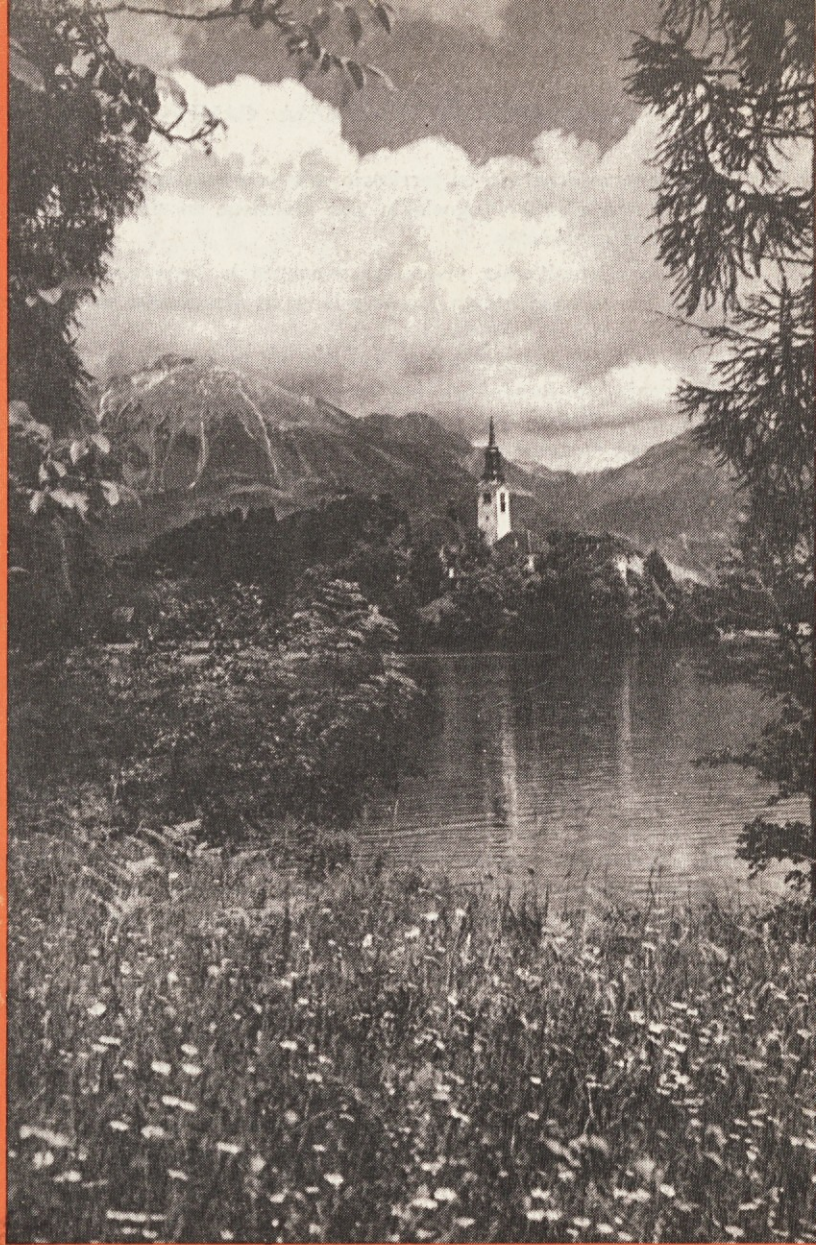

AVGUST 1991

Duhovno življenje

INDEPENDENCIA DE ESLOVENIA: CAMINO SIN RETORNO

La guerra desatada en territorio esloveno ante la invasión de las tropas del ejército popular de Yugoslavia, que mantiene en vilo a toda Europa, merece algunas precisiones:

1) La Constitución yugoslava reconoce la autonomía de las naciones asociadas y, en base a ésta, su derecho a la disociación en caso de considerarlo necesario.

Sin embargo, ante el hecho concreto de la declaración de independencia de Eslovenia, se desata una represión salvaje y desproporcionada, no sólo injusta y anacrónica, sino también ilegítima, a la luz de lo expuesto.

2) Esta reacción es por demás llamativa por cuanto no se trató de una decisión trasnochada ni de un acto realizado entre gallos y medianoche, sino la coronación de un largo proceso absolutamente abierto y publicitado, con varios hitos mundialmente conocidos como las elecciones del año pasado, el plebiscito del 23. 12. 90 (casi 100% a favor de la separación de Yugoslavia), la declaración formal de independencia promediando el primer semestre de este año y, finalmente, su concreción el 26 de junio, día en que feneció el plazo establecido en oportunidad de conocerse los resultados del plebiscito.

3) Durante esos 6 meses, Serbia se negó a conversar para resolver en común la forma de disociación y establecer las bases para una nueva confederación de países autónomos e independientes.

Y ahora, algunas reflexiones:

1) Si ya antes era difícil mantener a Yugoslavia como unidad debido a su artificiosa creación y heterogénea conformación, ahora, después de la brutal represión de Serbia y el ejército popular yugoslavo, con la sangre de los mártires por la libertad de por medio, queda en claro que el camino de la independencia eslovena no tiene retorno y, por más plazos que se concedan, sólo será para buscar el cómo, pero nunca para rever el fondo de la cuestión.

2) El desenvolvimiento de los hechos dejó en claro no sólo la miopía de la dirigencia mundial —y sobre todo europea— sino también su ineficacia para neutralizar potenciales conflictos y su incapacidad para hacer respetar principios y situaciones de derecho internacional.

3) Cuesta entender cómo en pleno siglo XX y en el corazón de Europa, una nación deba ser esclava de otra solamente porque el mantenimiento del statu-quo tranquiliza a los poderosos.

4) Por último, digamos que Europa y EE. UU. pueden aún corregir, aunque tardíamente, su grave error, reconociendo la nueva república independiente y enviando controles que fiscalicen el retiro de las tropas extranjeras de Eslovenia.

Lorenzo F. Štrukelj

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

AVGUST 1991

Slovenska škofovska konferenca ob razglasitvi samostojne Slovenije

Slovenska škofovska konferenca pozdravlja razglasitev Republike Slovenije za samostojno, neodvisno in suvereno državo. S tem so izpolnjena tisočletna pričakovanja slovenskega naroda. Katoliška Cerkev v Sloveniji se pridružuje splošnemu veselju. Z nami ga delijo tudi Slovenci po svetu. Veselje Cerkve je še toliko večje, ker je s svojim verskim in moralnim, prosvetnim in kulturnim delovanjem podpirala ta prizadevanja slovenskega naroda.

Voljo po življenju v svobodi in dostojanstvu so državljani Republike Slovenije prepričljivo izrazili na plebiscitu decembra 1990. S tem so uresničili pravico do samoodločbe, ki jo narodom priznavajo božje in človeške postavbe. Zato je razglasitev samostojnosti Republike Slovenije tudi moralno opravičena.

Dejanje osamosvojitve pa ni in naj ne bo uperjeno proti nikomur. Naš narod se ne osamosvaja zato, da bi prekinil sožitje in sodelovanje z drugimi narodi, temveč zato, da bi bilo to sožitje enakopravno in pravično, s tem pa tudi trajno. Z drugimi narodi,

predvsem s tistimi, s katerimi nas vežejo tesnejše zgodovinske vezi, želimo živeti in sodelovati v miru, medsebojnem razumevanju in spoštovanju.

Ko naš narod stopa na samostojno pot, ostaja katoliška Cerkev na Slovenskem z njim povezana in solidarna. Tudi v prihodnje želi v svobodi izvrševati svoje versko in moralno poslanstvo ter s tem prispevati k moralnemu in duhovnemu življenju državljanov Republike Slovenije. Moralna trdnost in duhovnost sta nepogrešljivo jamstvo za trajno, uspešno, srečno in blagoslovljeno prihodnost.

Vodstvo katoliške Cerkve na Slovenskem vabi vse verujoče, naj v teh slovesnih trenutkih svojemu veselju pridružijo tudi goreče molitve za domovino v veri in zaupanju, da je Bog z nami na naši poti. Pred nami so leta odgovornega in požrtvovalnega dela. Slovenski škofje pozivamo vse vernike in vse ljudi dobre volje, da se med seboj spoštujemo in delamo za skupni blagor.

Ljubljana, Maribor, Koper, 25. junija 1991

Dr. Alojzij šuštar, ljubljanski nadškof in metropolit

Dr. Franc Kramberger, mariborski škof

Msgr. Metod Pirih, koprski škof

Proslava proglasitve samostojne republike Slovenije v Buenos Airesu.

Slovenska skupnost v Velikem Buenos Airesu je proglasitev samostojnosti in neodvisnosti republike Slovenije proslavila z mogočno manifestacijo. V nedeljo, 30. junija, se je ob 11. uri zbralo nad tri tisoč Slovencev na Plaza San Martín, 250 rojakov je bilo v narodnih nošah. Veliko je bilo slovenskih zastav in transparentov v slovenščini in kasteljanščini. Program je napovedoval Tone Rode. Po petju argentinske in slovenske himne sta inž. Jernej Dobovšek in Emil Cof položila venec pred spomenikom

osvoboditelja Argentine. Franci Žnidar je na trobento zaigral Tišino, nato pa sta govorila podpredsednik ZS inž. Jernej Dobovšek (v kasteljanščini) in dr. Marko Kremžar (v slovenščini). Petje domoljubnih pesmi je vodil pevski zbor Gallus. S trga San Martín se je nato razvila povorka po promenadni cesti Florida v buenosairesko stolnico. Z delegatom dr. Alojzijem Starcem so somaševali Janez Petek, dr. Lojze Kukovica, France Bergant, Dane Vrečar, Jože Repovž, Tone Bidovec, Igor Grohar in Tone Prešern. Mašo je vodil Marjan Loboda, berili sta brala Danica Malovrh in Bogdan Magister, prošnje za vse

potrebe arh. Jure Vombergar, na koru pa je pel zbor Gallus z dirigentko Anko Savelli Gaser in organistom Ivanom Vombergarjem. V začetku maše je rojake nagovoril buenosaireški po-

možni škof dr. Eduardo Miras, ob koncu pa je vsa cerkev zapela pesem Marija skoz življenje. Takšne verskonarodne slovesnosti Slovencev v Buenos Airesu še ni bilo.

Boj med božjo in satanovo državo

(Gledan ob fatimski svetlobi)

Marijine izjave v Fátimi l. 1917 so napovedovale alternativne možnosti v razvoju človeštva za naprej, osvetlile pa so tudi preteklost. Ozrимо se s stališča Fatime na to, kako so se vrstili božji in protibožji posegi v svetovni zgodovini in v zgodovini Cerkve v novem veku, ko je po oslavljenju krščanske civilizacije srednjega veka začelo človeštvo izgubljati smisel za nadnaravo.

1517—1717

Natančno 400 let pred Fatimo, torej 1517, je Martin Luter na cerkvena vrata v Wittenbergu nabil svojih 95 uporniških tez. Spočel se je protestantizem. Zavrgel je temeljni kamen Cerkve — Petra in naslednike, zavrgel večino zakramentov, zavrgel največje dejanje na svetu — sv. mašo. Človeškemu razumu je dal prednost pred cerkvenim učiteljstvom. S svojimi zmotami o človeku je na široko odprl vrata individualizmu. Povzročil je hude pretrase, med njimi 30-letno vojsko v naslednjem stoletju.

V tem stoletju je mogočnj kralj Ludvik XIV. po svojem spovedniku prejel od presv. Jezusovega Srca naročilo — posredovala ga

je redovnica Margareta Marija Alacoque —, naj mu posveti svoje kraljestvo, katero bo potem deležno posebne nebeške zaščite. Dasi je kralj bil dedič tradicionalne pobožnosti, se naročilu ni odzval. Bilo je to leta 1689. In glej — sto let pozneje je krvava revolucija vrgla dinastijo Bourboncev in Ludvik XVI. je izgubil g'avo.*

Tudi v francoskem primeru opazamo, kako si odgovarjata božji vpliv in delovanje „kneza sveta“ — satana. Medtem ko je vladar odbil božji predlog, je Bog obudil duhovniški poklic mladeniču, ki je postal eden največjih apostolov živega katolištva, si'en nasprotnik laicistične „osvoboditve“ — Ludvik Grignon de Montfort, napovedovalec zmagoslavnega posega Device Marije v svetovno dogajanje.

Izredno odrešilno pomoč je Bog poslal po omenjeni Margareti Mariji Alacoque. L. 1674 ji je Jezus

* Fatimski vidki Luciji je Jezus dejal: „Sporoči mojim duhovnikom: če bodo šli za zgledom francoskega kralja in zavlačevali izvršitev mojega naročila, mu bodo sledili tudi v nesreči.“ A dodal je: „Nikoli ne bo prepozno zateči se k Jezusu in Mariji.“

govoril iz skrivnostnega tabernaklja v Paray-le-Monialu: „Glej to srce, ki je tako ljubilo ljudi in ni opustilo nobenega sredstva, da jim dokaže svojo ljubezen (...). V povračilo ne prejemam od večine drugega kot nehvaležnost in prezir, kar me greni mnogo bolj kot vse, kar sem prestal v svojem trpljenju. Ako bi se mi ljudje odzvali vsaj nekoliko, bi imel za malo, kar sem storil, in bi želel, ko bi to bilo mogoče, še več trpeti. (...) Toda na žalost nimajo drugega kot hladnost in zavračanje za vsak klic moje ljubezni (...).“ Takrat se je začela pobožnost svetih ur, katerih namen je sočutna ljubezen in zadoščevanje za grehe. Odprl se je nov kanal milosti.

1717—1917

Knez tega sveta je podvojil svoje uničevalno delovanje. Največ iz protestantskih krogov se je l. 1717, dvesto let pred fatimskimi razkritji, ustanovilo v Londonu moderno prostozidarstvo (framasonstvo, masonerija). Imelo se je za graditelja „novega svetovnega reda“ (new world order). Gradil naj bi se na nekrščanski zamisli o neomejeni spolnjenosti človeka in o stalnem napredku narodov v smeri vesoljne enakosti, svobode in bratstva. Cerkev je takoj spoznala v tej organizaciji satansko sovraštvo do vsega božjega, do Cerkve in tudi do države, do družine. Obsodil jo je že Klement XII. l. 1738.

ter jo za vedno prepovedal in člane izobčil. Cerkvene obsodbe so si sledile več kot dvestokrat. Gregorij XVI. (enciklika *Mirari vos* l. 1832) je framasonške skrivne družbe primerjal s „kloako, v kateri se zbirajo in družijo odpadki vsega, kar je bilo bogoskrunskega, nesramnega in bogočletnega v najbolj zavržnih in zlosrečnih krivovertvih in sektah.“ Posebno temeljito je prostozidarstvo analiziral Leon XIII. v okrožnici *Humanum genus*. Potem ko je pokazal pogloblitve namere prostozidarstva,* je pozval k edinosti vseh zdravih sil proti temu sovražniku. (Sveti sedež je 1. 2. 1981 izdal Pojasnilo, da cerkvena obsodba ostaja nespremenjena. To je potrdilo po novem cerkvenem zakoniku še Pojasnilo, izdano 26. XI. 1983.)

Uničevalno delo prostozidarstva je naglo napredovalo. Bilo je med glavnimi povzročitelji francoske revolucije l. 1789 in v naslednjih letih. Oboževan; Razum je postal framasonska spojitev človečnosti in božjega. V luči tega razsvetljenskega humanizma živi človek in dosega svoj namen izključno na tem svetu. V 19. stoletju je iz tega debela pognal Marksov dialektični materializem. „Neumno sto-

letje“ je doživelo vrsto revolucij in spodbijanje vseh avtoritet.

Božja struja se je oglasila z Marijinimi svarili, napovedmi in naročili. L. 1830 je redovnica Katarina Labouré videla Gospo, ki je s solznimi očmi govorila o približajočih se nesrečah. Čez nekaj dni je Pariz pretresla nova revolucija. Vlado je prevzel Ludvik Filip Orleanski. Kot verski dvomljivec je zašel v Cerkvi vedno bolj sovražno politiko.

19. septembra 1846 sta pastirček in pastirica Melanija na hribu La Salette zagledala jokajočo Gospo. Sporočila jima je, kakšne nevarnosti prete Franciji in vsemu svetu. Bilo je to malo pred objavo Marksovega manifesta in pred revolucijami l. 1848, ki so preobrnilo življenje narodov. Prostozidarstvo se je pod Napoleonom III. zagnalo proti Rimu. Žal se mnogi škofje in duhovniki niso dosti zmenili za naročila z La Salette, kakor tudi ne za Marijine besede v Lurdu 1858.

Med 1. Vatikanskim koncilom (1870) je bila Cerkev tarča hudih napadov od zunaj in od znotraj. Prostozidarji so podpirali protikoncile in zavzetje Rima. Papež je postal jetnik v svoji palači. Obenem pa je bil okrepljen in povišan z razglasom dogme o nezmotljivosti. Nadaljeval je s prizadevanjem za obrambo. Sloviti Syllabus (1864) je obsodil pogloblitve tistodobne zmote, po večini izhajajoče iz prostozidarskih virov. Za njim sta se bojevala z zmotami in či-

* „Prostozidarstvo uničuje do temeljev ves verski in civilni red, ki ga je vpeljalo krščanstvo, ter postavlja na svoj način drug red s temelji in zakoni, vzetimi iz osrčja naturalizma.“

stila pojme in urejala protinapad Leon XIII. in Pij X. A krivi nauki sovražnikov so se zmerom bolj širili. V pomoč jim je bilo popuščanje dela duhovščine pa težnja po nekakšni sintezi med „modernimi“ dognanji in razredčenim krščanstvom.

1917—

Posplošena gluhost za klice Jezusovega in Marijinega Srca je vodila k medsebojnemu nerazumevanju in rastočemu sovraštvu. „Telo greha“ je skotilo svetovno vojsko. 5. maja 1917 je papež Benedikt XV. pozval škofo, naj lavretanskim litanijam dodajo prošnjo Kraljica miru, prosi za nas. 8 dni kasneje se je Kraljica miru prikazala trem pastirčkom v Fatimi s poslanico o vzroku vojská in o sredstvih, da se izognemo tej in drugim pretečim stiskam.

Marijina prikazovanja in vsebina njenih sporočil v Fatimi je čudovit poseg njene skrbi za človeštvo. Vse dogajanje posej je zajeto v treh „skrivnostih“ Kraljice vesoljstva.* Na žalost ni bilo pravega odmeva. Nekaj dni po zadnjem Marijinem prikazu je boljše

* O teh stvareh je Michel de la Sainte Trinité izdal temeljito delo v 4 knjigah *Vsa resnica o Fatimi* (Toute le vérité sur Fatima). 1. knjiga: Znanost in dejstva, 2.: Skrivnost in Cerkev, 3.: Tretja skrivnost, 4.: Končno bo zmagalo moje brezmadežno Srce.

viška revolucija vodila v komunistično sužnost Rusije in kasneje še drugih držav. Istega usodnega leta so prostozidarji za obletnico Giordana Bruna povzročili bučne proticerkvene izgrede v samem Rimu. Na trgu sv. Petra so proslavljali satana in zanj terjali papeški prestol. (Ti izbruhi so Maksimilijanu Kolbeju navdihnili ustanovitev reda vitezov brezmadežne Marije, predvsem za boj proti prostezidarstvu.)

Fatimski dogodki so po sodbi strokovnjaka Daniela Araí „največje preroško znamenje krščanske dobe po apostolskih časih“. Nekaj nerazumljivega je, da se ne izda tretja skrivnost, kar bi se moralo zgoditi l. 1960. Ni izključiti, da je kriza v svetu in Cerkvi pojav, ki ga je Marija — spet alternativno — napovedala v tej zamolčani skrivnosti.

Svet se po nesreči 2. svetovne vojske ni dal prepričati fatimskim resnicam. Prav nič ni čudno, da je prišlo do 2. svetovne vojske. Komunizem je preplaval pol Evrope ter povsod rušil družbene temelje. V zahodni potrošniški družbi je ginil duh molitve, premagovanja samega sebe, čut za skupnost. Ponuja se Jezusovo vprašanje ob drugem prihodu: Ali bo še našel vero? In napoved: „Ker bo hudo bija narasla, bo ljubezen premnogih omrznila.“ (Mt 24, 12). Vidka Lucija je l. 1957 zaupala duhovniku Fuentesu: „Presveta Devica mi je rekla, da se hudič pripravlja na odločilni boj z Devico (...).

In ker ve, kaj je tisto, kar najbolj žalji Boga, njemu pa bo v kratkem času dalo pridobiti največje številu duš, počne vse, da osvoji Boga posvečene duše, kajti na ta način ostanejo duše vernikov brez obrambe in se jih bo lažje polastil.“

2. Vatikanski koncil naj bi odprl vrata in okna pomladnemu prerobjenju Cerkve. Omejil se je na pastoralna vprašanja in o tem podal pomembne smernice. Po koncilu so se izvedenci (eksperti, periti) spravili na reformo Cerkve, zlasti liturgije. Oživljale so se liberalne, protestantske, modernistične ideje. Duhovniki, redovniki, redovnice so zapuščali svoj poklic. Cerkev pretresa samouničevanje, kar je priznal Pavel VI.

V malo poznanih pismih vidke Lucije v letih 1969-70 ta tako pomizna redovnica s krepko roko opisuje krizo v Cerkvi. Za Marijino zaupnico zlo ni samo v našem propadajočem svetu, „potopljenem v temine zmot, nemoralnosti in nupuha,“ je v Cerkvi sami, kjer ima hudič svoje „sektaše“ in „pristaše“, kateri so z neznansko drznostjo neprestano v prvih vrstah napadalcev. Nasproti njim je vse polno bojazljivcev; med temi je nemalo škofov. Širijo se zmotni nauki, zmeda, slepota. In to med tistimi, ki „imajo v Cerkvi velike odgovornosti.“

Po nedoumljivi božji dobroti je zdaj komunizem skoro povsod propadel. Zada je strašne rane dolga desetletja pod njim usihajočim

narodom. Potrebujejo apostolov in misijonarjev. Pa kaj, ko je „svobodni svet“ v bistvu brezveren. Iz Severne Amerike se širi gibanje „nova doba“ (new age). To je zmes modernizma, poganskega praznoverja, feminizma, čarodejstva, hinduizma, okultizma, satanizma, laičnega humanizma, ki veruje hudičevi obljubi: Boste kot bogovi, obožuje človeka in naravo kot boga in sprejema evolucijsko hipotezo ter filozofske domislice Pierra Teilharda de Chardina. Z mogočnim sistemom javnih občil prodira v katoliške ustanove. Eden glavnih zastopnikov je dominikanec Mathew Fox. Nauki in težnje te „nove dobe“ se vrivajo v katoliške duhovne vaje, v programe katoliških šol; katoliški „vzgojitelji“ navajajo k hindujski meditaciji, k umski kontrolji (mind control, control mental).

Obe diabolični organizaciji, „nova doba“ in komunizem* sta hitro našla skupne točke ter delujeta kot novo verstvo, ki bodi tretja pot med in nad komunizmom in kapitalizmom. Januarja 1990 se je v Moskvi zbrala „najbolj ekumenična družba duhovnih voditeljev“: rabinov, popov, bonceev, ameriških šamanov; z njimi so zborovali parlamentarci vsepovsod s sveta pa

* Potrebna je velika opreznost nasproti propadu komunizma na Vzhodu. Ne Gorbačov ne drugi voditelji se niso doslej nikoli odpovedali svojim brezbožnim nazorom.

borci za čiščenje okolja; pridružil se jim je severnoameriški škof James Park Morton. Zborovanje so nazvali Globalni forum, pokrovitelj mu je bil Gorbačov, ob njem pa Vrhovni sovjet, sovjetska akademija znanosti in „verske skupnosti Sovjetske zveze.“ Namen zborovalcev je bil doseči svetovno vlado nad človeštvom in svetovno eno verstvo za vse — staro težnjo prostozidarstva. Podoben namen je imele posvetovanje stotin sovjetsko-ameriških državljanov v hotelu Kozmos v Moskvi. Priprave je vodila ena vrhunskih članic „nove dobe“ Barbara Marx Hubbard. Po njenem prepričanju človek lahko uresniči „novo resničnost“ svetovnega socializma z „ustvarjalnim principom v sebi“. To je verstvo

„božje moči v sebi“, odgovarjajoče hinduističnemu nauku „vse je eno — vse je bog“.

Kje smo

L. 1976 je takratni kardinal Wojtyła med obiskom Združenih držav izjavil: „Smo pred največjim zgodovinskim spopadom, kar jih je človeštvo prestalo. Dvomim, da široki krogi ameriške družbe ali široki krogi krščanske skupnosti to opažajo. Smo pred končnim spopadom med Cerkvijo in proticerkvijo, med Evangelijem in protievanjelijem. Ta spopad spada v načrte božje Previdnosti; je to preskušnja, ki jo mora sprejeti vsa Cerkve.“

Alojzij Geržinič

IZ NAŠE KRONIKE

Pevski zbor Gallus je v proslavo 400-letnice skladatelja Jakoba Petelina Gallusa priredil koncert v dvorani Slovenske hiše v soboto 27. aprila. V 1. delu programa so bile naslednje pesmi: A. Nedved: Nazaj v planinski raj, J. Flajšman - M. Hubad: Luna sije, P. Lipar: Zemlja govori, A. Geržinič: Od zibelke do groba, J. Ravnik: Ženjica, A. Foerster: Ave Maria, J. P. Gallus: Si vox est, canta, J. P. Gallus: Gavisi sunt discipuli, J. P. Gallus: Resonet in laudibus, J. P. Gallus: Haec Dies; v 2. delu pa so se vrstile: D. M. Šijanec: Domotožje, E. Iturriaga: Tengo una muñeca (Perú), R. Suárez: La Puer-

ca (Venezuela), Neznani avtor: Rio, rio (Čile), C. Guastavino: Cañaveral (Argentina), D. M. Šijanec: Dos patomitas (Argentina), C. Guastavino: Pueblito, mi pueblo (Argentina), M. Kokol: Čjer so včasih bile, M. Kokol: Stoji mi polje, Narodna: Kaj ti je deklica, O. Dev: Dečle to mi povej, L. Lebič: Travniki so žje zaljeni, F. Marolt: Vsi so venci bejli, B. Ipavec - S. Vremšak: Bodi zdrava, domovina; kot solisti so peli Anica Rode, Vilma Urbančič, Luka Debevec, Jože Malovrh in Andrej Rezelj; zbor vodi Anka Savešli Gaser; ob vihnem ploskanju nabito polne dvorane je pomlajeni in pomnoženi zbor, ki je 7. maja odšel na pevsko turnejo v Slovenijo, dodal še tri pesmi.

Papež Janez XXIII. 1958 - 63

Angelo Giuseppe Roncalli se je rodil 1881 v kraju Sotto il Monte pri Bergamu, 1904 postal duhovnik in naslednje leto tajnik bergamskega škofa Radinija. V prvi svetovni vojni je služil kot vojak sanitejec, zatem pa kot vojaški kurat. 1921 je sprejel službo v rimski kuriji, 1925 bil imenovan za apostolskega vizitatorja v Bolgariji; takrat je prejel tudi škofovsko posvečenje. Z njegovo pomočjo so 1926 ponovno vzpostavili sofijski eksarhat. 1931 je bil imenovan za apostolskega delegata za Bolgarijo, 1934 pa za Turčijo in Grčijo. Do 1937 je bival v Carigradu, potem pa v Atenah, kjer je med nemško okupacijo veliko pomagal prebivalstvu in preprečil načrtovane deportacije grških Judov. Pij XII. ga je 1944 poslal za nuncijski v Pariz. Tam mu je uspelo preprečiti odpoklic 33 škofov, ki so sodelovali s kolaboracionistično vlado v Vichyju. Zavzel se je za rešitev vprašanja vojnih ujetnikov. Podprl je prizadevanja francoskih škofov, da bi z novimi pastoralnimi metodami spet pridobili delavstvo. Od 1952 je bil stalni opazovalec svetega sedeža pri UNESCO. Pij XII. ga je 1953 imenoval za kardinala in nadškofa patriarha v Benetkah. Po štirih dneh konklava so ga 28. oktobra 1958 izvolili za papeža; privzel si je ime Janez XXIII. Mnogi so ga po izvolitvi — takrat je štel že 77

let — imeli zgolj za prehodnega papeža, pa vendar je Janez XXIII. odprl Cerkvi novo pot v prihodnost. Že v začetku svojega pontifikata si je zastavil več nalog. Prva je bila sinoda za rimsko škofijo, ki naj bi dušnemu pastirstvu in verskemu življenju Rimljanov dala novega poleta. Sinoda je zasedala od 24. do 31. januarja 1960. Druga naloga je bila nova ureditev zakonika cerkvenega prava. Dela za prenavo zakonika so se začela kmalu po nastopu njegovega pontifikata, novi zakonik pa je 1983 razglasil Janez Pavel II. S tretjo nalogo si je naložil najobsežnejše in najdaljnosežnejše delo: 25. januarja 1959 je presenetljivo ves svet s sporočilom, da misli sklicati II. vatikanski vesoljni cerkveni zbor. Pojasnil je, da se mu zdi nujno potrebno, da se Cerkev odpre sodobnemu svetu, da svoje odrešenjsko poslanstvo prilagodi potrebam in zahtevam časa. Pri tem je uporabil svojo znano besedo *aggiornamento* (posedanjenje). Ustanovil je deset komisij za pripravo koncila, vse škofove, redove in bogoslovne šole pa je povabil, naj pošljejo svoje predloge za koncilске razprave. Pred začetkom koncila je romal v Loreto in Assisi, da je v teh romarskih svetiščih molil za uspešno delo koncila. Otvoritvene slovesnosti se je udeležilo nad 2500 škofov, med njimi ljubljanski škof Anton Vovk in

mariborski škof Maksimilijan Držečnik, poleg njih pa kot opazovalci predstavniki 18 nekatoliških Cerkev. Prvo zasedanje je trajalo do 8. decembra 1962. Papež je bil takrat že hudo bolan in drugega zasedanja ni več dočakal.

Janez XXIII. je kot rimski škof rad obiskoval mestne župnije, bolnišnice in zapore. Hitro je znal najti stik z vsakim človekom, njegova neposrednost in dobrotta sta izžarevali mir in veselje. Veliko svojih dušnopastirskih skrbi je po-

svečal romarjem, ki so prihajali v Rim. Izdal je vrsto okrožnic. V prvi leta 1959 je uradno napovedal koncil. Ob stoletnici smrti svetega arškega župnika je napisal okrožnico o duhovništvu. V istem letu (1959) je izdal še okrožnici o molitvi rožnega venca in o misijonski dejavnosti Cerkve. V slednji je posebej poudaril pomen domače hierarhije v misijonskih deželah ter vlogo dela laikov-misijonarjev. Na posebno velik odmev sta naleteli socialna okrožni-

ca Mater et Magistra (1961) in okrožnica Pacem in terris (1963), v kateri je spregovoril o miru med vsemi narodi, o svobodi in pravičnosti.

V smislu odpiranja Cerkve vsemu svetu je skušal vzpostaviti prve stike s komunističnimi delavci. Ob vsem odpiranju v svet pa je dal vedeti, da je sam v marsičem še zelo močno vezan na staro izročilo. To se je pokazalo npr. v njegovih navodilih za razlaganje Svetega pisma, v vztrajanju pri latinščini kot učnem jeziku v teološkem študiju in v prepovedi fran-

coskih duhovnikov-delavcev. Tudi papeževa osebna pobožnost in globoka vernost sta bili zakoreninjeni v tradiciji. Nagnjenost, ki jo je vsepovsod užival, vse njegovo bitje in delovanje najbolje izraža vzdevek, s katerim je ostal zapisan med ljudmi, „Janez dobri“. Umrl je 3. junija 1963.

22. decembra 1961 je Janez XXIII. povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo brez sufraganov, ljubljanskega škofa pa v nadškofa. Prvi nadškof Anton Vovk je bil slovesno umeščen 4. marca 1962.

Metod Benedik

Poglavitni grehi - požrešnost

Požrešnost je nezmerno uživanje hrane ali pijače ali mamil in poživil. Nasprotuje predvsem kreposti zmernosti in ljubezni do samega sebe.

Nezmerno uživanje jedi ali pojedavanje ima več vrst: uživanje pretirane količine, nedostojen način uživanja, razkošne počrtije, izbirčnost.

Požrešnost je po svojem rodu mali greh. Okoliščine pa morejo storiti, da postane težki greh, na pr. če si z njo človek zelo škoduje zdravju na duši ali telesu, če zaradi nje zanemarja stanovske dolžnosti ali je trdosrčen do gladujočih itd., posebno pa če z njo člo-

vek težko grešil, če bi mu postal „trebuh bog“ (prim. Fil 3, 19).

Uživati jedi s slastjo ni greh, pravtako ne, če človek z njimi goji zdravo gostoljubje in družabnost.

Sredstva proti požrešnosti v jedi: premišljevanje o posledicah nezmernosti v jedi na telo (razne bolezni) in dušo (duhovna topost), post, preprostost v jedi, samoobvladovanje itd.

Požrešnost v pijači ali pijančevanje je pretiravanje v pitju alkoholnih pijač. Lahko vodi v popolno ali nepopolno pijanost. Popolna pijanost je tista, v kateri človek izgubi uporabo pameti, nepopolna

pa ona, v kateri se uporaba pameti bistveno zmanjša.

Popolna pijanost je težki greh, ker z njo človek zapravi uporabo tistih naravnih sposobnosti, ki ga delajo človeka, to je razuma in svobodne volje, in zameta dostojanstvo svoje bogopodobnosti. Sveto pismo zatrjuje: „Ne motite se..., pijanci... ne bodo posedli božjega kraljestva“ (1 Kor 6, 10). Nepopolna pijanost je po sebi mali greh, zaradi okoliščin pa lahko postane tudi težki greh, npr. če kdo z njo daje veliko pohujšanje, povzroča veliko škodo, zelo žalosti domače. Če se kdo slučajno do trdega natrka, npr. ker ni poznal moči vina, gotovo ne greši smrtno.

Grešijo tudi tisti, ki brez važnega razloga dajejo ali celo silijo bližnjega s pijačo, npr. gostilničarji. Greh je lahko celo smrten.

Pijančevanje ima težke posledice za moralno življenje, za zdravje in za družbo, npr. oslabeitev volje, duhovna topost, zapravljanje imetja, razne bolezni, krivice posebno do domačih, prometne nesreče, pohujšanje.

Sredstva proti pijanosti so ista kot proti pojedavanju, posebno pa še: rumeno luč, to je odločnost in pozornost po prvem kozarcu.

Požrešnost v uživanju mamil in poživil je lahko smrtno grešna, če človek z njo težko škoduje svojemu moralnemu, duševnemu in telesnemu življenju. Smrtno grešno bi lahko bilo že uživanje nekaterih mamil v malih količinah, če gre za taka mamila, ki so človeku v

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA AVGUST

Splošni: Da bi pametno uporabljali prosti čas in tako duhovno rasli.

Misijonski: Da bi kristjani znali s sredstvi javnega obveščanja učinkovito evangelizirati.

Slovenski: Da bi romanja in potovanja prispevala k večjemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju.

vsakem oziru zelo nevarna, npr. opij, morfij.

Uživanje poživil v večjih količinah, npr. tobaka, kave, raznih tablet, je navadno mali greh. Smrtni greh bi bil, če bi človek z njimi težko škodoval bližnjemu, npr. družini itd. Posebno nevarno more biti kajenje.

Uživati poživila zmerno, če ni posebnih posledic, ni noben greh.

Jemati mamila in poživila v večjih količinah iz važnih razlogov, čeprav pride tudi do težjih slabih posledic, je dovoljeno (po načelu o dejanju z dvema učinkoma!), npr. morfij proti hudim bolečinam. Posebno je to dovoljeno zaradi pravno dobrih medicinskih razlogov.

Boj proti požrešnosti vseh vrst in odvajanje od nje, npr. od pijančevanja in kajenja, mora kristjan gledati v luči ljubezni do sebe in do bližnjega. Sebi lahko samo koristi tako pri telesnem kakor duševnem in duhovnem življenju, bližnjemu pa daje predvsem lep zgled.

Štefan Steiner

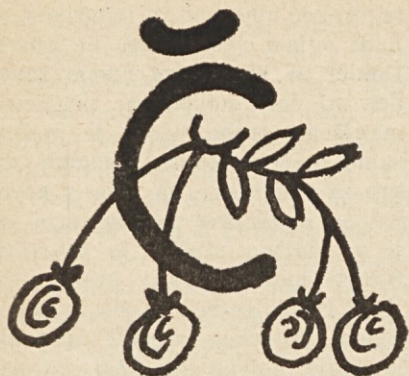
Nečiste skušnjave

Mimogrede smo že govorili o skušnjavah proti čistosti, ko smo omenjali različne grehe, s katerimi se lahko pregrešimo proti čistosti. Ker gre za važno stvar, temu vprašanju posvetimo še nekaj vrstic.

Kaj so skušnjave? Vsi to vemo, ker nas pogosto nadlegujejo. Skušnjava je vaba v greh, v katerikoli greh. Greha ni, če ni bilo prej skušnjave za greh. Le da je ta včasih trajala dolgo časa, drugič pa je bila zelo kratka. Kratka, ker smo se ji takoj vdali in tako grešili, ali pa ker smo se ji z vso silo uprli in jo odločno premagali. Tako je skušnjava prenehala. Kdor na cesti najde veliko vsoto denarja in istočasno osebni dokument lastnika, lahko skušnjavo hitro premaga. Odloči se, da bo poiskal lastnika, da mu denar vrne. Lahko pa sklene, da se bo denarja polastil. Vrže proč osebno izkaznico, denar pa vtakne v žep. Skušnjava ga je premagala, storil je greh. Lahko pa se zgodi še tretje, namreč da se dolgo bori s skušnjavo, da bi si denar prisvojil, dokler končno ne zmaga skušnjave ali pa skušnjava njega.

Tu govorimo le o nečistih skušnjavah, o vabi v nečisti greh. Vsak normalen človek čuti v sebi spolni nagon in torej spolno poželenje, ki ga vabi v to, da bi si poiskal spolni užitek, bodisi v fantaziji ali pa naravnost v dejanju. Če je po-

ročen, ve, da to more storiti v zakonu, zato zanj to ni skušnjava, temveč glas nagona, ki mu na dovoljen način lahko zadosti. V vseh drugih primerih pa gre za pravo skušnjavo, za vabo v nedovoljen spolni užitek, torej v grešni užitek. Človek ve, da se skušnjava ne sme vdati, a neka skrivnostna sila ga kljub temu vabi v greh. Nekdo mu dopoveduje v njegovi notranjosti, da naj si privošči užitek, da ni tako hudo, če popusti, da mu bo Bog že odpustil to slabost in še mnogo drugih razlogov najde, ki ga skušajo pregovoriti, da bi se vdal v skušnjava. Kdo je tisti nekdo, ki mu govori v notranjosti? To je on sam, ki prisluškuje svojemu slabemu nagnjenju in skuša preglasiti glas vesti, ki mu govori, naj se skušnjava upre in ne stori slabega dejanja. V duši človekovi se vname tisti boj, o katerem je sv. Pavel iz lastne izkušnje govoril prvim kristjanom (o postavi duha in postavi mesa, ki se med seboj borita za zmago), in ki ga vsak od nas premnogokrat čuti v svojem srcu. V tem boju se človek odloči za božji zakon, za Boga in tako tudi za sebe ali pa proti Bogu in zatorej tudi proti sebi. Če se je odločil za greh, se čuti krivega pred Bogom in ponižanega pred samim seboj. Ni našel sreče v grehu, ki jo je iskal, temveč ravno nasprotno: čuti se praznega, žalostnega, izgubil je notranji mir,

Risala Bara Remeč

vest mu očita nezvestobo Bogu.

V zvezi s skušnjavo govorimo tudi o grešni nevarnosti. Nevarnost ni isto kot skušnjava. Nevarnost pomeni neko zunanjo okoliščino, ki je zmožna v meni povzročiti skušnjavo. Slaba knjiga še ni skušnjava, dokler je v knjižni izložbi. Postala bo zame skušnjava, ko jo bom začel brati in mi bo razburkala mojo fantazijo. Če pravimo: ne podajaj se v grešno nevarnost, hočemo reči: ne išči tega, kar ti je v nevarnost za greh. Ko mi postane nevarnost za greh, se je zame spremenila v grešno priložnost, bližnjo ali daljno. Bližnjo, če je velika verjetnost, da bom v njej padel, daljno, če je nevarnost greha le bolj oddaljena.

Kdaj je kaj za koga bližnja in kdaj daljna priložnost za greh, to odvisi od več stvari, zlasti pa od treh: od poznanja samega sebe, od stvari, ki mi je v nevarnost, in pa od moje volje, da se greha va-

rujem. Bližnja grešna priložnost je dana, kadar obstoji nevarnost praktično za vsakega, da ji podleže in tako smrtno greši. O bližnji priložnosti govorimo samo, ko gre za smrtni greh. Daljna priložnost pa je tedaj, ko ni resne nevarnosti, da bi prišlo do smrtnega greha, spet pa ni brez vsake nevarnosti. Če berem kakšno sicer lepo in dostojno knjigo, v kateri pa vendar sem pa tja naletim na kakšno manj primerno opisovanje, potem je sicer neka nevarnost za greh, a ta je bolj oddaljena, ne postavlja v resno nevarnost moje čistosti. Seveda, lahko pa mi je povod, da se zaradi mojega posebno občutljivega temperamenta polagoma le spremeni v bližnjo nevarnost, če se bom pri teh opisih dalj časa ustavljal in začel nekako sanjati ob njih. Je veliko takšnih reči, katerim človek, takšen kot je, navadno podleže. V takem primeru govorimo o bližnji priložnosti za greh; npr. preveč intimno obnašanje do ljubljene osebe (dekle ali fanta), zelo nespodobne predstave, slike ali plesi. Veliko tudi odvisi od osebnega razpoloženja. To, kar je za mladostnike lahko bližnja priložnost, je za starejšega lahko samo daljna, kar je za poročenega daljna, je za neporočenega lahko bližnja. Tu je treba velike odkritosrčnosti, da človek ne pretirava z nevarnostjo, še bolj pa da jo ne podcenjuje.

Vsi vemo, da skušnjava sama na sebi še ni greh, in tudi ni znak, da je naše versko življenje slabo.

Skušnjave so skupna last vsega človeštva. Eden je bolj skušan proti tej kreposti, drugi proti drugi. Bog dopušča skušnjave, ker nam z izvirnim grehom ni odvzel po grehu ranjene narave, kar pomeni, da nas ni naredil za brezgrešne. Skušnjave so celo lahko zelo koristne za duhovno življenje. Le z borbo in premagovanjem težav, med katerimi je najtežja prav skušnjava, si človek krepki voljo, raste v milosti in si večja nadnaravno zasluženje. „Le tisti bo kroman, ki se je boril,“ pravi Sveto pismo.

Kakšno naj bo naše zadržanje do nečistih skušnjav? Najprej jih ne smemo sami vzbujati brez potrebe. Kdor nevarnost išče, lahko v njej pade. Kdor se prostovoljno podaja v bližnjo priložnost za greh, je že s tem grešil, tudi če potem zaradi kakšnega nepredvidenega činitelja v greh ne pade. Najbolj pogosto pa je, da se skušnjave pojavijo nekako „same od sebe“, to se pravi, ne da bi jih sami iskali, še več, včasih niti ne vemo, kdaj in kako so se pojavile. Slaba nagnjenja živijo v nas, nagoni so del našega bitja, zato ni čudno, da se pojavijo v obliki skušnjav. Prvo pravilo torej glede skušnjav je: ne išči jih, ne podajaj se prostovoljno vanje, ne išči nevarnosti.

Kaj pa storiti v skušnjavah, ki jih nisem sam izzval? Včasih se niti ne zavedamo, da smo preskušani. Mislimo nekaj slabega, pa se tega ne zavedamo. Naenkrat pa se

tačkorekoč zbudimo in istočasno se nam oglasi vest: tega ne smeš. Dokler se skušnjave nisem zavedel, ni bilo nobenega, niti najmanjšega greha. Greh je možen samo in šele, ko se zavedam, da gre za skušnjava, za vabo v greh. Ko se skušnjave zavem, sem se ji pa dolžan upreti, jo zavrniti. Storiti moram nekaj proti njej. Kaj? Najbolje bi bilo, da bi skušnjava takorekoč iztrgali, izbrisali iz svoje notranjosti. Žal, to navadno ni mogoče. Ni v naši moči, da bi tisti sili vabljenja, pozelelnja, prišepetavanja mirno ukazali in bi skušnjava prenehala. Včasih je prav nasprotno, čim bolj bi radi, da bi skušnjava prenehala, tem bolj vsiljiva postane.

A česar ne morem doseči naravnost, lahko poosto dosežem nekako po ovinkih, indirektno. Najprej tako, da preneham z opraviлом, ki mi skušnjava povzroča. Če berem manj primerno knjigo, če gledam ne ravno vzpodbuden program, zaprem knjigo, ugasnem TV, pa bo najbrž skušnjava takoj ali pa v kratkem prenehala. Fant čuti, da je že predolgo časa bil s svojim dekletom in da se začno pojavljati resne skušnjave za čistost. Poslovi naj se od nje, in skušnjave bodo hitro izgubile na moči. A tudi ta pot ni vedno možna. Včasih je nevarnost neizogibna, ne morem iz nje. Študirati moram naprej, iz pokvarjene družbe ne morem, ker je to moje službeno mesto, z dekletom imam vendarle pravico biti skupaj od časa do časa itd. V ta-

kih primerih je treba ubrati eno od drugih poti, ki so nam v določenem položaju na razpolago. Ena od teh poti je ta, da skušam pozornost speljati na druge stvari, kajti končno je vseh skušnjav krivo dejstvo, da jim posvečamo pozornost. Moram si poiskati kakšno opravilo, ki me bo resno zanimalo in bo tako privezalo mojo pozornost nase. Zato je dobro — ne samo proti skušnjavam, temveč tudi proti slabi volji, proti melanholiji, potrnosti in drugim nevšečnostim — da imamo kakšno stvar, ki nas v resnici zanima. Za nekatere bo to glasba, za druge kakšna znanost, igra, ročno delo, pogovor s prijateljem ipd. V skušnjavah se je treba zateči k tem stvarim in polagoma bo večja pozornost, ki jo bomo posvetili tem stvarim, ki nas naravno privlačijo, spodrinila pozornost, ki jo nekako prisiljeni posvečamo skušnjavi. S temi poskusi speljati pozornost na druge stvari, bomo tudi sebi in seveda Bogu dokazali, da se hočemo skušnjave rešiti, in nas bo to istočasno zagotovilo, da ni bilo pristanka v skušnjava.

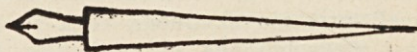
Poleg teh naravnih sredstev je seveda nujno potrebno, da se v skušnjavah, zlasti še bolj nadležnih zatečemo k molitvi, ki je vseplošno sredstvo za premagovanje težav v duhovnem življenju. Vendar spet ne smemo nervozno vztrajati v molitvi, ker bi to našo pozornost na skušnjava nekako še povečevalo. Misel na Kristusovo trpljenje, na smrt in sodbo, na lepoto kreposti in še drugo more

skušnjava premagati. Vsakdo naj iz izkušnje, pa tudi iz splošnih navodil, ki jih je bral ali slišal, uporablja tista sredstva, ki jih ima za najbolj uspešna.

Končno ne imetj strahu pred skušnjavami. Bog ne bo dopustil, da bi bili skušani preko naših moči, temveč bo s preskušnjo dal tudi moč, da jo bomo premagali. Strah pred skušnjava bi dosegel ravno nasprotno od tega, kar želimo: še pogosteje bi se pojavila. Ker ne moremo ven iz tega sveta, se moramo do neke mere navaditi živeti v tem svetu, kakršen je, da nam najbolj vsakdanje stvari ne bodo povzročale skušnjav. V skušnjavah ostanimo mirni, najboljše, da se zanje ne menimo, razen če so potem le preveč nadležne. Teda j obudimo sem pa tja kdaj trdno voljo, da jim ne popustimo, potem pa naprej delajmo, kar delamo. Tako bodo morda še najprej nekako splahnele. Imejmo veliko, nemojmo zaupanje v Boga, nekaj zdravega zaupanja pa tudi vase, kar pa seveda ne pomeni imeti predrzno zaupanje. Nič se nam ne more zgoditi, če mi nočemo in dokler nismo hoteli, ni greha.

Vem, da je še mnogo vprašanj, ki niso bila odgovorjena, morda niti stavljena. Vendar upam, da bodo te vrstice vsaj nekoliko pripomogle k boljšemu poznanju te teme in lažjemu čistemu življenju.

Lojze Kukovica

Verujem v občestvo svetnikov

Občestvo, živo medsebojno povezanost, imamo mi ljudje le v tem, kar delimo drug z drugim. Tisto, kar imamo skupnega in skupaj, določa vrsto našega občestva.

S poklicnimi tovariši nas lahko povezuje naloga, ki jo skupaj opravljamo. Drugače je v prijateljstvu, v katerem se skupaj veselimo in nosimo skrb drug z drugim.

Tudi zakonsko občestvo, zakonska skupnost je odvisna od tega, kaj zakonca delita drug z drugim; veselje, ki ga imata ob drugem, oblikovanje skupnega življenjskega prostora, ljubezen do otrok, poklicni uspehi in razočaranja, zavzemanje za socialne ali politične zadeve, prijateljstva in sosodstva itd.

Pomemben simbol našega občestva z ljudmi je skupna miza. Pri njej si ne delimo le jed in pijačo. K dobremu miznemu občestvu spada tudi razumevajoča udeležba pri tem, kar drugega veseli ali žalosti. Čimveč tistega, kar je zares pomembno za naše življenje, delimo z ljudmi, toliko globlje postaja naše občestvo z njimi.

Pogosto ostaja naše občestvo z ljudmi v naši družbi dokaj površno. Pogosto ne zmoremo niti toliko, da bi drug drugemu pokazali, kaj je v življenju za nas zares pomembno — pa ne le zato, ker bi imeli premalo skupnega časa za rast medsebojnega zaupanja. Po-

gosto smo pač negotovi, ali sploh imamo kaj takega, kar bi lahko delili drug z drugim, kaj takega, kar je resnično pomembno ali celo, kar je za nas v našem življenju najpomembnejše.

Kot Oerkev imamo skupno nekaj, kar je silno pomembno. Tega nimamo sami od sebe, marveč nam je dano. To se dogaja predvsem takrat, ko se zberemo okrog evharistične mize k obhajanju tega, kar nam je Bog dal v svojem Sinu. Tedaj pa nesemo kruh in vino, znamenji tega, kar nam je dano v stvarstvu in kar lahko ljudje iz tega naredimo drug za drugega.

Zahvaljujemo se za to in hkrati priznavamo, da potrebujemo še drug dar — da bomo imeli moč za svojo pot, za upanje v trpljenje, za mir med nami.

Zato nad naše darove kličemo Svetega Duha, božje življenje. Gospodova smrt, v kateri se nam daje njegovo življenje, postane navzoča med nami in se nam daje v delež. Vstali nam daje v tem Duha, po katerem postanemo v božji ljubezni, ki jo smemo deliti drug z drugim, eno tudi med seboj.

Zaradi svoje deležnosti pri tej sveti, to se pravi z neizrekljivo božjo bližino napolnjeni skrivnosti, smo in postanemo vedno znova občestvo svetnikov, občestvo svetih, se pravi tistih, ki jim Bog daje svoje življenje, ljubezen.

V tem imamo tudi občestvo, ži-vo povezanost z vsemi, ki jih za-objema božja ljubezen — torej tu-di s pokojnimi, katerih že začeto večno življenje v Bogu slavimo na dan „vseh svetih“.

Če priznavam svojo pripadnost Cerkvi, tedaj priznavam najprej to, kar Bog stori za nas in v nas, ko poslušamo njegovo besedo in obhajamo znamenje evharistije. Duh miru, ki ga tedaj prejemamo in delimo drug z drugim, nas na-pravi za Cerkev, za sestre in bra-te. Tu me z drugimi ljudmi po-vezuje veselje zaradi Boga, torej nekaj nadvse pomembnega. Tu mo-rem skupaj z drugimi v trpljenju,

bolezni in žalosti poveličevati moč, ki je vedno trdno zanesljiva, in upanje, ki premaga tudi še smrt. Tu smo eno v svojem naporu, da bi živeli kot ljudje miru drug za drugega, tu prejemamo Duha za nadaljnje korake. Od tega živimo kot Cerkev.

Da lahko od tega živimo, potre-bujemo tudi ustanovo, institucijo Cerkve. Notranja skrivnost Cerkve pa je, da živi — predvsem v ev-haristiji — iz neprestanega daru Duha. Zato spadam tudi zraven, ko se Cerkev na nedeljo, Gospo-dov dan, zbere k evharistiji.

Dieter Emeis - Janko Bohak

IZ NAŠE KRONIKE

Občni zbor Našega doma v San Justu je bil 21. aprila. V novem od-boru so predsednik Stane Mustar, podpredsednik Tone Oblak, tajnik inž. Janez Belič, namestnica Pavla Lipu-šček, blagajnik Janez Kržišnik, na-mestnik Blaž Miklič in gospodar Lo-vro Tomaževič; v pomožnem odboru so Metka Malovrh, Marija Casullo, Janez Albreht, Janez Krajnik in To-ne Malovrh, v nadzornem odboru pa Marjan Skvarča in Jože Miklič.

Občni zbor Štomškovega doma je bil 28. aprila. V odbor za novo po-slovno dobo so bili izvoljeni: pred-sednik lic. Marjan Schiffrer, podpred-sednik Marjan Loboda, tajnika Mar-jan Jeriha in Helena Oblak, blagaj-nika Marjan Loboda ml. in cont.

Gregor Hribar, v finančnem odboru Vladi Selan, Andreja Hrovat in An-ka Smole, socialno-gospodinjska refe-rentka Pavla Škraba, zdravstveno-so-cialni referent dr. Boris Štrfiček, v kulturnem odseku Alenka Poznič in Jernej Tomazin, v prireditvenem od-seku Tone Kastelčič, France Pergar in France Vester, v gospodarskem odseku Tone Selan, Tine Štefe, Janko Žakelj in Tone Javoršek, športna re-ferenta Ciril Loboda in Mirko Vasle, v nadzornem odboru Božidar Fink in Herman Zupan.

Na sestanku ZSMŽ je 8. maja v Slovenski hiši predaval France Per-nišek o življenju in delovanju dr. Va-lentina Meršola, junijski sestanek ZSMŽ je bil posvečen žrtvam, julija pa je predaval dr. Marko Kremžar o političnem stanju v Sloveniji.

Pogovor z dr. Milanom Komarjem

Ob 70-letnici univ. prof. dr. Milana Komarja je uredništvo Duhovnega življenja zaprosilo za razgovor tega našega misleca, že 32 let — od ustanovitve Argentinske katoliške univerze — njenega titularnega profesorja za zgodovino moderne filozofije, nekaj let tudi dekana njene filozofske fakultete, že od leta 1963 edinega Slovenca, ki figurira v argentinskem WHO IS WHO (Quien es quien en Argentina), skozi desetletja stalnega predavatelja na Instituto Superior de Cultura Religiosa (ISCR), na Instituto Argentino de Cultura Hispánica ter drugih. Dr. Komar od vsega začetka deluje v naši skupnosti; sodeloval je pri SKA, dolga leta predaval pri SKASU in Visokošolskem tečaju, pisal uvodnike v Svobodno Slovenijo, dvajset let zaporedoma bil učitelj študijskega krožka v Carapachayu. Je avtor knjige „Pot iz mrtvila“ ter pisec številnih razprav, razmišljanj in člankov tako v slovenščini kakor v španščini.

Ni bilo lahko prepeljati dr. Komarja na področje, ki se ga verjetno vsak mislec izogiblje: povedati kaj o sebi. Zato smo mu za razgovor toliko bolj hvaležni.

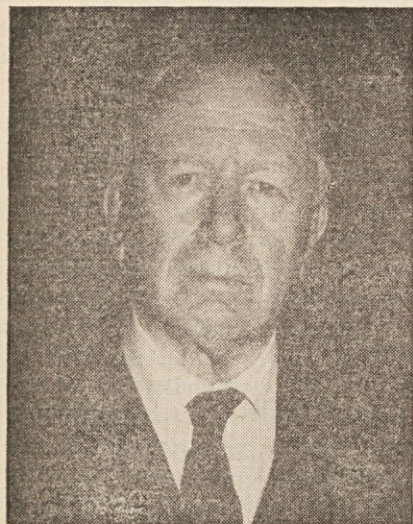
Že kmalu po našem prihodu v Argentino smo Vas lahko poslušali pri raznih predavanjih. Še posebej se spomnimo na „Filozofijo in prakso“, ko ste govorili pri Akademskem starešinstvu o prvenstvu teorije pred prakso, o „nujnosti okrepitve naše teoretske fronte“. Toda kmalu zatem Vas je kar lepa skupina Slovencev hodila poslušat tudi na ISCR, kjer ste imeli celoletne tečaje. Kako je pravzaprav že tako kmalu po Vašem prihodu v Argentino prišlo do Vašega sodelovanja na tem inštitutu?

Na Institut so me poklicali, ko so iskali profesorja za grščino in so po brezplodnem iskanju končno prišli do mene. Učenju grškega jezika se je kmalu pridružilo tudi razlaganje grške kulture in filozofije. Tako so nastali zelo obiskani celoletni tečaji s humanistično vsebino, ki so postopo-

ma prešli v splošno tematiko filozofije o človeku in zajeli tudi sodobno problematiko. V najboljših letih sem imel do tristo slušateljev.

Poljudno obdelovanje teh vprašanj pa ni lahko; zahteva veliko več navora kot strokovni kurzi za študente filozofije. Vendar je to poljudovanje nujno potrebno. Slabe filozofije vedno pridejo v poenostavljenih, banaliziranih oblikah do množice in povzročajo mnogo zla. „Zmeda v glavah, je zmeda v družbi,“ je učil Leon XIII.

V letih po 1954 ste večkrat predavali tudi pri Kulturni akciji in prva številka revije „Meddobje“ se je pričela z Vašim esejem („S tokovi in proti tokovom“), kateremu je kasneje sledila vrsta razmišljanj. V tisti dobi pa ste tudi že bili imenovani za profesorja zgodovine moderne filozofije na Argentinski katoliški univerzi.

Ali je ta prehod iz ISCR — kjer sicer še danes, po štiridesetih letih, še vedno poučujete — bil naraven korak ali je šlo za povsem novo področje pri Vašem delu?

Na novo ustanovljeno Argentinsko katoliško univerzo so me poklicali leta 1959 zaradi mojih grških tečajev na Instituto de Cultura Religiosa Superior. Ponudili so mi stólico za čitanje in komentiranje tekstov antične filozofije, predmet prvega letnika filozofskih študij. Preden se je odprlo tretje leto omenjene kariere, je dekan fakultete prosil vse profesorje, naj pismeno izrazijo, če imajo kak interes na stólicah, ki se bodo šele ustanovile. Jaz sem napisal, da imam interes na zgodovini moderne filozofije, kar sem utemeljil s svojimi študijami španske druge sholastike (moja doktorska teza o pravični vojni pri Vito-

riji in Suárezu), s študijo o baročni politični filozofiji (o kranjskem državoslovcu Pelzhofferju v Ljubljani) in z raziskavo Wolffovega racionalizma. Kljub znatni opoziciji, mi je bila zapana ta stólica, kjer učim že dvaintrideseto leto.

V svojih predavanjih ste pogosto omenjali nemškega filozofa Wolffa. Pa tudi iz Vašega življenjepisa, objavljenega v Zborniku Svobodne Slovenije (1965), ki je pod naslovom „Slovenstvu v čast, narodu v ponos“ ter podnaslovom „V svobodi gradijo boljši svet“ kot prvega, ki se uveljavlja v širokem svetu, predstavil ravno Vas, je razvidno, da ste temu filozofu posvečali veliko važnost. Kako da je Vam, mislecu—krščanskemu realistu ravno ta racionalist vzbudil tako pozornost?

Do Wolffa pa sem prišel takole: profesor na ljubljanski univerzi Evgen Spektorski se je habilitiral za univerzitetno kariero v Heidelbergu v tako imenovani badenski novokantovski šoli (Windelband in Rickert). Njegova habilitacijska teza je temeljito obdelala nemški predkantovski racionalizem. Iz njegovega pripovedovanja sem prvič zvedel o važnem Wolffu, pa tudi za drugače malo znana imena kakor Clauberg, Tschirnhausen, Erhard Weigel ipd. Ko sem prišel v Argentino, je v katoliških intelektualnih krogih začela pojemat tomistična moda, ki je bila zelo visoka v letih okrog svetovnega Evharestičnega kongresa v Buenos Airesu (l. 1934). Laična institucija „Cursos de Cultura Católica“ (C.C.C.) je po-

vabila v deželo tri eminentne poznavce Tomaževe filozofije: p. Stanislava Gileta O.P., poznejšega dominikanskega generala, Jacquesa Maritaina, ki je bil takrat na višku svoje ustvarjalnosti, in pa p. Reginalda Garrigou-Lagrangea, znanega teologa in filozofa. Vse z velikim uspehom in odmevom. Po vojski pa je ta odmev polagoma potihnil. Slišali so se razni očitki in kritike. Zlasti pa ko je Argentino dosegel val nove eksistencialistične filozofije.

Med očitki je na prvem mestu bil racionalizem. Nihče pa v razgovorih in debatah ni znal točno povedati, kje, kdaj in zakaj naj bi bila Tomaževa filozofija racionalistična. V Ljubljani je tomizmu očital prof. Jakob Šolar intelektualizem (kar ni isto kot racionalizem), Kocbek pa statičnost. Pa tudi o racionalizmu se je govorilo. Sklenil sem temeljito preštudirati racionalistično filozofijo in se pri tem spomnil Spektorskega pripovedovanja o Wolffu, tem najbolj sistematičnem racionalističnem filozofu. Wolffova zbrana dela so prava Britanska Enciklopedija, resnična Summa racionalizma: kakih 55 debelih knjig.

Modernih izdaj Wolffovih spisov takrat ni bilo. Pozneje jih je začela izdajati v fotostatičnih reprodukcijah založba Olms iz Hildersheima. V Argentini se je v kolonijalni dobi čitalo tudi Wolffova dela, a da bi jih poiskal, bi moral hoditi po severu po starih kloštrih in drugih knjižnicah, kar mi je bilo praktično nemogoče. Ostala mi je edina možnost: takrat uvedeno mikrofilmanje v večjih sve-

tovnih knjižnicah. Tako sem s pomočjo prijateljev dobil najvažnejše Wolffove spise v mikrofilmih in se spravil na delo.

Neposredni stik z Wolffovim opusom mi je izprevrigel celo vrsto pojmov in zajemov iz priročnikov o moderni filozofiji, o katerih sem imel že kake lahne sume, ko sem ob pripravah študije o Pelzhofferju brskal po severnoitalijanskih knjižnicah. Ko sem prišel do utemeljenih uvidov na tem področju, se mi je tako rekoč vsilila nujnost reperiodizacije vse moderne filozofije. Ko sem skušal uvrstiti resničnega in pravično ocenjenega Wolffa v kontekst upeljane zgodovine moderne filozofije, se mi je, da se tako izrazim, razpočil in dvignil ves parket. Razpoke so bile izredno zanimive nove poti. Odkritja malo znanih ali celo čisto nepoznanih piscev so se kar vrstila. Začelo se je težko in dolgotrajno oranje ledine, ki ne dovoljuje prehitrih zaključkov.

Le malo izsledkov sem utegnil objaviti. Tega svojega življenjskega dela jaz ne bom mogel končati. Dokončali ga bodo moji argentinski učenci, če jim bodo okoliščine naklonjene.

Študij Wolffa mi je omogočil čisto nov dostop tako do Kanta kot do Hegla. Kantu, gledanemu iz Wolffa, se je posvetil moj učenec dr. Iturralde, ki je objavil več tozadevnih študij. Najvažnejša pa je njegova odlična doktorska teza „Pojem možnosti pri Kantu“. Jaz sem se pa lotil Hegla, predvsem njegove velike „Logike“, ki je pravzaprav Wolffova „Ontologia“, rekonstruirana po Kantovi kritiki. O tem sem pisal v prispevku

za svetovni kongres krščanske filozofije ob stoletnici Leonove okrožnice „Aeterni Patris“. Prispevek ima naslov „Ordo et mysterium“.

Ali se še kdo bavi s tako reperio-dizacijo moderne filozofije?

V Italiji se je lotil podobnega poskusa moj dragi, zdaj že preminuli prijatelj Augusto Del Noce z globoko zasnovanim delom o filozofiji protireformacije v štirih zajetnih knjigah. Izšla je samo prva, posvečena Descartesu kot filozofu protireformacije, osvetljenem v čisto novi luči.

Na Poljskem pa je prof. Stefan Swiezawski (na kongresu Kristusa kralja v Ljubljani leta 1939 je imel eno najvažnejših predavanj) s svojim revolucionarnim delom v osmih zvezkih o filozofiji 15. stoletja postavil temelje vsej reperiodizaciji moderne filozofije. Pri prof. Swiezawskem je bil nekaj časa asistent sedanji papež. Swiezawski je učenec poljskega zgodovinarja Twardowskega, ki je bil učenec Franza Brentana na Dunaju, sošolec Husserla in Vebrovega učitelja Meinonga. Po drugi strani pa tudi učenec Etienna Gilsona, s katerim se sklada v zelo ostri sodbi Kajetanovega komentarja Tomaževe Teološke Summe, za katerega trdi Gilson, da je pravi „corruptorium Sancti Thomae“ in — to bi rekel jaz — kanal po katerem doteka racionalistični duh v čisto Tomaževo ozračje. S prof. Swiezawskim sem v pismenem stiku. Seveda poskusa Del Noceja in Swiezawskega nista edina.

Iz Vaših v španščini objavljenih razprav — recimo v „Psychologica“

— je videti, da je del Vašega „iskanja zadnje jasnosti“ posvečen psihologiji in kdaj prav psihiatriji. Vas je do tega privedlo kakšno posebno nag-njenje, ali gre, da tako rečemo, za „biološko povezanost“ med področje-ma filozofije in psihologije?

Moje delovanje na tem področju je pripisati slučajnemu srečanju z dr. Krapfom, svetovno znanim psihiatrom, ki je bil pozneje imenovan za predsednika Mednarodnega urada za duševno zdravje v Ženevi, odvisnega od združenih narodov. Tam je tudi umrl. Dr. Krapf je bil nemški Jud, spreobrnjen katoličan in navdušen poznavavec Tomaža Akvinskega. Njegovo strokovno geslo je bil Tomažev izrek: „Anima humana non potest corrumpi, nisi per se ipsa corrumpe-tur. — Človekova duša se ne more pokvariti, razen če se pokvari ona sama.“ Potemtakem se duševne bolezni delijo na telesne okvare, ki povzročajo duševne motnje, in na bolezni, katerih vzrok je duhovni nered, to se pravi greh.

Od leta 1952 pa do danes sem nepretrgano sodeloval s skupinami psihologov in psihiatrov s tečaji, predavanji, zasebnimi in javnimi razgovorjanji, razlagajoč klasično filozofijo o človeku, njegovi duši in o etičnih vprašanjih. Stare izkušnje grških, patrističnih in sholastičnih mislecev in učiteljev duhovnega življenja vedno zelo zanimajo, če so prevedene v jezik sodobne globinske psihologije. Pa tudi jaz sem od tega stika veliko pridobil. Sodobna globinska psihologija, če jo prav razumemo in kritično pretresamo, v veliki meri

potrjuje stare, preizkušene izsledke na teh področjih in razodeva njihovo trajno, nevenljivo veljavo.

Včasih ste govorili o treh poljih, na katerih poteka filozofsko iskanje: področje popolne razvidnosti, področje intelektualne „temnojasnosti“ ter misterija, ko torej mislec ve, da na svoji poti nikdar ne bo mogel priti do konca. Pa vendar mislimo, da lahko z zadovoljstvom gledate na že doslej „prehojeno pot“. Kako in kdaj se je, pravzaprav ta pot pričela? Kdo so bili — recimo — v mladih letih Vaši učitelji?

V srednji šoli je v tem pogledu odločilno name vplival prof. Ernest Tomec. Pri mladčevskih tečajih sem poslušal Aleša Ušeničnika, in potem bral njegove spise. V Tomaževo filozofijo me je uvajal poznejši teološki profesor dr. Janez Vodopivec. Na ljubljanski univerzi pa je bil zame odločilen stik z ruskim učenjakom prof. Evgenom Spektorskim, ki mi je odgrnil široka obzorja francoske, nemške in ruske filozofije. V Turinu pa sta bila moja učitelja predvsem takrat mladi dekan salezijanske filozofske fakultete Giuseppe Gemmellaro in pa tomist Carlo Mazzantini. Pozneje me je vezalo globoko „teoretično“ prijateljstvo z malo starejšim Augustom Del Nocejem, tudi Mazzantinijevem učencem. Lista mojstrov, katerim veliko dolgujem, bi bila pa pre dolga.

V svojih pisanjih ste se večkrat ustavili ob kakšnem miselnem toku v naši domovini. Pri predavanjih — in to ne samo, ko ste nam pred de-

setletji govorili o marksizmu in njegovem zatonu — ste tudi večkrat mogočre spregovorili kaj o sodobni slovenski filozofiji. Kako gledate na slovensko filozofijo danes?

Slovenski filozofiji sem sledil nekako do leta 1970, pozneje pa zaradi prezaposlenosti nisem mogel držati koraka. Danes me predvsem skrbi prevelik vpliv Heideggerja in Lacana, dveh nezdravih, nejasnih, slovenski istovetnosti smrtno nevarnih mislecev.

Mnogi med nami — in kdo ve če ne številnejši kakor si to mislimo — poslušajo kdaj Vaša na trak posneta celoletna predavanja pri SKAS-u in VT. Mnogi prebirajo Vaše razprave, eseje. Ne samo te napisane v slovenščini. Tudi one, objavljene v revijah *Criterion* (recimo samo: „Formación intelectual“...), *Sapientia*, *Universitas* („Apuntes filosóficos“...) Pa se nam zdi škoda, da so te zadnje dane v branje in torej v razmislek samo španščino obvladajočim. Ali se ne bi dalo zbrati vse te „raztresene ude“? Čeprav so se razna Vaša razmišljanja rodila „iz potrebe po ozkem stiku s konkretno stvarnostjo“, kakor nekje pravite, je vendar y njih „smisel za nadpoločajno in nadčasovno univerzalnost“. Predvsem pa: ali se ne bi dalo prevesti vseh Vaših v španščini objavljenih izsledkov, razprav in esejev ter jih izdati?

„Vse ima svoj čas“, pravi Kohelet. Morda bo prišel tudi za to. Vendar dvomim, da bi se jaz sam mogel posvetiti temu delu. Sicer pa se mi zdi, da je s takimi načrti tako: Ka-

dar je v ljudeh kaj več kot pa samo želja, se navadno stvari izpeljejo.

— — —

Sedemdeset let življenja. Od tega petdeset nepretrganih let posvečenih razmišljanju in poučevanju filozofije. Plodnih let.

V teh tednih prihajajo dr. Komarju čestitke: od blizu in daleč, od zasebnikov in institucij, slovenskih in tujih. Prav na dan 4. junija, na rojstni dan, je pa naš slavljeneč preko apostolskega nuncijskega v Argentini prejel tudi sporočilo papeža Janeza Pavla II., ki mu „z veseljem pošilja pri- srčne čestitke in voščila. Zraven pa se

ga bo še posebej spomnil v molitvi in, kot znak posebnega priznanja za njegov cenjeni in zaslužni doprinos k argentinski katoliški kulturi, mu pošilja svoj očetovski apostolski bla- goslov.“

Ob tem življenjskem jubileju našega misleca, ob tej svetli postaji na poti, ki ni bila vedno lahka niti ne vedno dovolj cenjena, tudi Duhovno življenje iskreno čestita našemu slavljencu in prosi Boga, naj mu On — Oče luči — tudi odslej pri iskanju in širjenju resnice krepko stoji ob strani.

Dragi doktor Komar — še na mnoga leta!

HREPENENJE

Bučanje
reakcijskih motorjev
mi ubija prijetno brnenje dobrega
Grmeči akordi |sveta.
mi trgajo drobne strune čustev.

Nekam daleč moram,
da bom mogel spet slišati
cvrkutanje rdečkastih kril kobilic,
čričkanje murnov
in šelest žita v vetru.

POMLADNA

Zemlja sem,
cvetim z zemljo,
brstim z brsti.

V moji krvi je prihod ptičev
in živost gnezd,

premikanje ločja na jezeru,
zrcaljenje neba v vodi,
zeleno spreminjanje trave
in topli vonj prsti.

Duh v meni
je kakor oblaček,
igra se s soncem
in z mesečino.

SLIKICA

Žalost
zmrzle krizanteme
joče v meni.

Nad trhli okvir
zapuščenega groba
belo sije
prvi srež.

Karel Mauser

Iz domačih spominov na mojo sestro Baro

O vrednosti njenih ustvarjalnih dosežkov so že in bodo še spregovorili poklicni kritiki, jaz pa se omejim le na prikaz let, ki jih je prebila v okrilju rodnega doma, v katerih pa je že stopala na pot svojega cilja: popolnoma se posvetiti umetnosti.

Ko je bila stara dve leti, je smrtno nevarno zbolela in so jo zdravniki komaj rešili: Bog je pač imel z njo še svoje posebne načrte. Vse življenje je ostala na videz bolj krhka, vendar v resnici silno žilava in odporna ter je do svojega zadnjega dneva ohranila telesno in duhovno mladost. Zato nas je njena nenadna in nepričakovana smrt tembolj prizadela. Otročka leta je preživela v domači hiši, v prijetnem vzdušju okrožja med ljubljanskim grajskim hribom in Golovcem, ki sta Bari in nam vsem ostala kot nekak totem v stalnem spominu. Naša hiša je mejila na prostrane njive Lichtenthurnovega in Marijaniškega zavoda, ki so nam vsem poleg dobrega zraka nudile nemoten pogled na Golovec. Pred hišo so številne, še nezazidane parcele, široki, sončni hodnik ob jezuitskem vrtu ter tisti čas za promet še zaprta (slepa) ulica, so nam otrokom ustvarile idealno, neomejeno igrišče. Tu se je Bara igrala s sovraticami, med njimi izbrala svoje prve prijateljice. S šestim letom je začela osnovno šolo v Lichtenthurnu, ki so jo vodile usmiljenke. Prvi dve

leti je bila deležna precej okrnjenega pouka, ker so polovico šolskih prostorov zasedli vojaki (prva svetovna vojna!) in so si morali posamezni razredi zelo ekonomično deliti preostale učilnice.

Ob splošnem in vsestranskim navdušenju Slovencev ob nastanku samostojne države Slovencev, Hrvatov in Srbov — SHS — leta 1918 je tudi njo z viso silo zajela ideja slovenstva, ki ji je ostala zvesta vse življenje. Znana kulturna delavka v naši emigraciji gospa Iva Pregelj-Vivodova, ki je bila skozi 9 let njena sošolka, mi je prav pred kratkim povedala tale stavek: Na željo učiteljice je vsaka učenka zapela poljubno pesmico. Ko je prišla vrsta na Baro, je spontano z vsem ognjem zapela „Slovenec sem“, kar je vzbudilo presenečenje in navdušenje v celem razredu in ostalo vsem učenkam v stalnem spominu.

Poleg talenta za risanje je že v osnovni šoli pokazala veliko organizatorično sposobnost. Vedno je nekaj organizirala. Tako je bila soustanoviteljica „Otroškega odra“, ki smo si ga otroci uredili v nekem zaprašenem skednju na Strmi poti na grajskem pobočju, zraven gostilne „Pri tičku na gričku“, priljubljeni izletni točki Ljubljčanov. Pomaga'a je pri sestavi „libretov“ (v kolikor nismo igrali improvizirano), zamislila scenerijo in jo sama postavila ter igrala. Za gle-

dalce smo povabili starše in sosedne otroke, ki so za predstavo morali prispevati eno paro.

V krožku Orlice — dijakinja je bila načelnica, kjer je z vso predanostjo vršila svoj mandat. Bolj kot telovadne in orodne vaje jo je pritegnilo ritmično rajanje, ki so ga tedaj začele uvajati orlovske telovadnice. S tem je večkrat nastopila v manjših skupinah. Udeleževala se je orlovskih taborov in zletov, nastopila je tudi v Pragi leta 1927. Poleg telovadbe je mnogo časa posvetila smučanju. Ni se ustrašila niti najbolj vratolomnih voženj. Priljubljena so ji bila smučišča na bližnjem Golovcu, oddaljena na planoti Kureščka nad Igom, dolenska smučišča okoli Višnje gore, Velika planina nad Kamnikom, v Škofji Loki in drugod. Mnogo je gojila hribolastvo: obredla je skoraj vse gore Kamniških Alp, Karavanke, moškočne triglavske velikane; v emigraciji jo je ta njena ljubezen do gora

privedla tudi v argentinske Ande, kjer je v njih zavetju v Bariločah našla svoje zadnje počivališče.

Ko se je kmalu po I. svetovni vojni zopet začelo razvijati taborjenje, je takoj organizirala skupino prijateljic, s katerimi je vsako poletje taborila največ v gorskih vaseh, kot v Kranjski gori, na planini v Ukancu v Bohinju, na Veliki planini, tudi morju se ni izognila. Ta taborjenja so bila zelo originalna: takoj ob prihodu je Bara naslikala na vrata ali okna skednja, šupe, pastirske kočee „veliko rdeče srce, prebodeno z marelom“, kakor se spominja njena sotabornica. Na taborenju so dekleta gojile petje, deklamiranje, se posvečala branju, mnogo debatirale. Njihovemu petju in veselemu razpoloženju so radi prisluhnili tudi domačini. V Bohinju so celo sestavile pevski zborček, ki je pel pri nedeljskih svetih mašah v cerkvi Sv. Duha ob Bohinjskem jezeru.

Nekako v ta čas spada začetek njenega sodelovanja z mojim možem dr. Tinotom Debeljakom, ki jo je zainteresiral za ilustriranje in opremo knjig. Tako mu je ilustrirala njegove prevode iz slovanskih pesnikov, čeških, poljskih, ruskih. Med drugim mu je že ob koncu vojne ilustrirala „Črno mašo“ pod psevdonimom Mirtič, a je knjiga izšla šele v emigraciji. Veliko je ilustrirala v emigraciji, na pr. v Rimu, kjer je med drugim pomagala poljskim emigrantskim književnikom z ilustracijo njihovih pesniških izdaj; marsikatera knjiga je v argentinski povojni emigraciji opremljena po njej.

Vsa ta leta pa je v njej stalno rasla želja po višji umetnostni izobrazbi. V doseg tega se je po končani Obrtni šoli vpisala v dvoletno Umetniško šolo pod vodstvom prof. Šantlove in prof. Šubica, ki jo je končala, a ne zadovoljila. Ko ji je oče ob njeni domiselnosti in spretnosti v ročnih delih (Bastelarbeiten) svetoval, naj se poprime praktičnega poklica, t.j. umetne obrti, in jo celo spremljal v Prago za pripravo na tamošnjo Umetno-obrtno šolo, je še vedno vztrajala v svojem hotenju posvetiti se samo čisti umetnosti. V tem njenem stremljenju jo je močno podpirala mama, ki je vedno brezpogojno verjela v njen umetniški poklic. Tako je končno izvojevala pri očetu dovoljenje in obljubo gmotne pomoči za študij na Umetniški akademiji v Zagrebu, ki sta jo vodila poznani kipar Ivan Meštrovič in prof. Šenoa. Po končani Akademiji (4 leta) je še dve leti poučevala risanje na gimnaziji milosrdnic v Zagrebu, po vrnitvi domov pa na Uršulinski gimnaziji v Ljubljani, pozneje tudi na begunski gimnaziji v Trstu. Leta 1940 je šla v dodatni študij v Firence v Italiji.

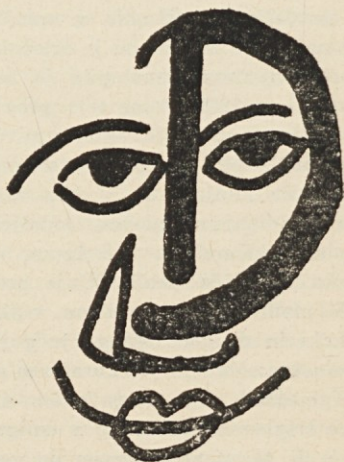
Dosegla je svoj cilj: popolnoma se posvetiti samo umetnosti.

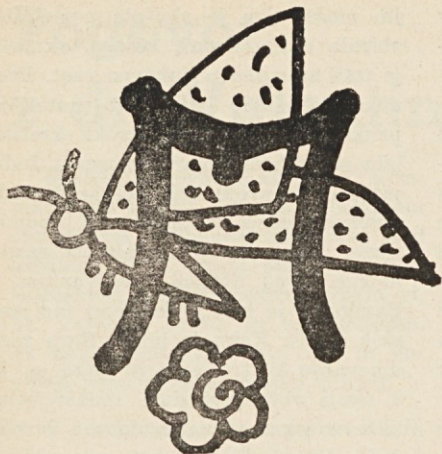
Kratek pregled njenih stvaritev prvih let bi bil sledeč:

Že v 14. letu starosti je na prošnjo ravnatelja Rakovca narisala cerkev na Šmarni gori, ki je izšla v tisku v založbi Jugoslovanske tiskarne. Naslikala še več cerkev, kot cerkev na Kureščku, ki je bila med vojno požgana, cerkev v Ratečah na Gorenjskem in druge. Rada je ustregla

pogostim prošnjam, da nariše kakšno Marijino sliko (naslikala je na pr. brezjansko Marijo, rožnovensko Mater božjo). Zanimiv je njen osnutek Brezjanske Marije, obdane z vencem slovenskega motiva rož, po katerem je klekljarska učiteljica Pelhanova naravnost umetniško sklekljala sliko, ki so jo leta 1939 nesla slovenska katoliška dekleta v dar papežu Piju XII., kot so tak dar prinesla tudi dekleta vseh narodnosti: sliko ali kip Marije, ki je v njihovem narodu najbolj čaščena (Naša zvezda 1939). Slika je pri vseh udeleženkah vzbudila veliko zanimanje in občudovanje, saj je bila edinstvena. Še leta 1946 so jo videli viseti na častnem mestu v Vatikanskem muzeju in je verjetno še tam. Približno enak zasnutek, le z drugo Marijo, je Bara pozneje še enkrat zamisla in je sliko sklekljala pravtako Pelhanova.

V knjigo „Veselja dom“ (izdala Jugoslovanska knjigarna) je prispe-

vala z načrtom jasic za izrezovanje iz lesa. Posamezne figure naj bi bile oblečene v odgovarjajoče noše. Čeprav ni poznala argentinske folklore (saj ji je bila Argentina gotovo španska vas!), je intuitivno odkrila tisto primitivno umetnost, kot jo srečujemo v Argentini ob obisku starinskih cerkvic, ko so kipi svetnikov ali na pr. Lujanska Mati Božja oblečeni v resnične obleke. V taborišču je taboriščem posredovala zlozljive kartonske jaslice.

Ob zasedbi Gorenjske leta 1941 je z Ljubljanskega gradu naslikala vas Dražgoše, ki so jo kmalu nato Nemci do tal požgali. Z grafičnim zarisom takoj po umoru nam je ohranila pogled na mrtvo truplo dr. Natlačena.

Ko si je uredila v podstrešni sobici domače hiše atelje, je preživela večino dneva tamkaj. Prepustila se je popolnoma svojemu ustvarjalnemu hotenju. V svoje delo je zajela vse odtenke likovne umetnosti, akvarele, oljnate slike, ilustriranje knjig, gra-

fika, lesorezi, vse vrste oblik „ex libris“, linorezi, cinkorezi... Svoje umetniške dosežke je hotela pokazati tudi javnosti in je imela več razstav, deloma samostojnih, deloma v družbi drugih umetnikov. Razstavljala je v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, v tujini v Pragi, Romuniji (Bukarešti, pozneje na Danskem, v Severni Ameriki (Washington). Povsod je naletela na ugodno kritiko s posebnim poudarkom njene samoniklosti. V Argentini je razstavljala v arg. umetniških salonih, veliko v Slovenski hiši. V veliko zadoščenje in vzpodbudo je bil na ljubljanski razstavi odkup oljnate slike „Bodeče neže“ po banovini, „Ljubljanski grad“ pa za občino mesta Ljubljane. Ni mi znano, če sta sliki še na omenjenih mestih. Zelo posrečeno oljnato sliko „Moja mama“ (posnetek je pisatelj Finžgar priobčil v reviji Mladika) je zaplenila OZNA maja 1945 ob zaplembi cele naše domače hiše.

Ko se je Bara v letu 1945 znašla v begunstvu, najprvo na Koroškem, nato v Rimu, in živela v skrajni revščini, se je v svoji že omenjeni življenjski praktičnosti lotila najrazličnejših del: Sama si je šivala obleke (to tudi pozneje v Argentini, vedno z izrazitim pečatom njene osebnosti), sama prišla za šilo in kopito, da si je popravila in zašila raztrgani čevelj, lotila se žage in obliča. Če je čutila v žepu le kak novčič, si je takoj kupila papir za risanje in akvarele, platno za oljnate slike, barve. Ob obisku nekaterih begunskih taborišč (Lienz, Senigallia) je narisala le-te, v Senigalliji na željo taboriščni-

kov celo komandanta. Z revščino se je — pač večna usoda umetnikov — morala pravtako boriti v Argentini. Poleg slikanja si je pomagala z izdelovanjem keramike, sestavljanjem raznih ogrlic in obeskov po indijanskih motivih. Zelo boleče je občutila nerazumevanje in zavračanje njene umetnosti v naši slovenski skupnosti (razen nekaj častnih izjem!) in nikdar ni mogla pozabiti, ko je srečni dobitnik njene slike, ki jo je podarila za tombolo v Slovenski hiši, izjavil: „No, ja, okvir bom že porabil.“

Da podam res pravo podobo naše Bare, moram omeniti njeno izredno dobro srce, občutljivo za potrebe starih, zapuščenih rojakov, ki jih je stalno obiskovala. Že doma je v najnežnejših dekliških letih presedela cele dneve ob njih boleznih. Ko je bil oče med revolucijo stalno v nevarnosti, da ga kdo ustrelji, je redno vsak večer stražila pred hišo do očetove vrnitve domov. Na svojih poteh na sever in jug Argentine je spoznala obupno revščino indijanskih družin, zlasti so se ji smilili otroci. Po svo-

jih močeh jim je skušala pomagati, zbirala zanje denar, obliko, skrbela je tudi za njihovo duhovno rast. Prenekatero mlado indijansko mater je pridobila, da je dala otroka krstiti, bila sama botra marsikateremu Indijančku. Za svoje krščence se je tudi pozneje vedno zanimala, jih opominjala, učila, jim pomagala na razne načine. Pred njenim stanovanjem v Bariločah je bilo vedno kup indijanskih otrok. Kako je imela Bara razumevanje za trpljenje in kako ga je v svoji občutljivi duši sodoživljala, kaže nazorno njena skulptura vernih duš v Slovenski cerkvi, ko prosijo za pomoč v molitvi. Ta njena občutljivost je bila gotovo vir njene ustvarjalne moči, saj je bila kot struna, ko zabrni, če se je dotakneš.

Ob veliki širokosrčnosti in človečanskem odnosu do soljudi je bila Bara v svojih idejah neupogljiva in dosledno zvesta svojemu katoliškemu prepričanju. V polni meri je izrabila svoje talente v službi Bogu in narodu.

Vera Remec-Debeljak

JESENSKO OBČUTJE

Prah odcvelih rož
mi je obarval roke,
prve gole veje
že kriče v večer.

Zaman je upor
nežnih veternic na gozdnem
slinasta pot polžev |parobku,
se že zgublja v odpadlem listju.

Rogovi vetrov

skoraj vsak večer
dolgo, dolgo trobijo v temo

JESENSKA MISEL

Trpim s ptiči,
ki v črni vrsti
sede na žici.

Odleteli bodo,
toda na spomlad
se mnogi ne bodo vrnili.

Karel Mauser

Pogovor z dr. Valentinom Inzkom

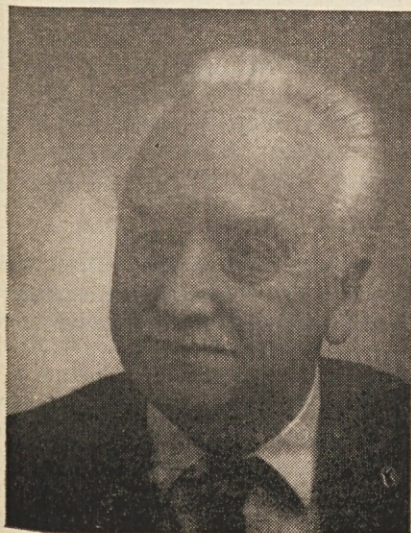
Bralci „Duhovnega življenja“ z zanimanjem sledijo razvoju v celotnem slovenskem duhovnem prostoru. Med osebami, ki ta razvoj pospešujejo na Koroškem, ste jim posebno znani vi, dr. Valentin Inzko, in vas prosimo, da nam predstavite svoj rod in posebno pomembne osebnosti v njem.

K duhovnemu razvoju koroških Slovencev so največ prispevali duhovniki. V Rožu, Zilji in Podjuni so vzgajali „Rod Miklove Zale“ v duhu Slomškovega izročila: „Sveta vera bodi vam luč, materina beseda pa ključ do zveličavne narodove omike“. Med duhovniki, ki so v odločilni meri oblikovali in usmerjali življenje in

usodo koroških Slovencev, so bili tudi duhovniki Einspielerji. Med njimi izstopajo predvsem msgr. prof. Andrej Einspieler, stolni prošt Lambert Einspieler in prošt Gregor Einspieler. Njihov rod izvira iz doma pri Pregleju v Svečah. Na tem domu sta se rodila oče profesorja Andreja Einspielerja in oče prošta Lamberta Einspielerja, doma pa je bil pri Pregleju tudi stari oče prošta Gregorja Einspielerja.

Tu nekaj podatkov iz življenja vodilnih osebnosti iz rodu Einspielerjev! Prof. Andrej Einspieler (1913—1888) je bil s škofom Antonom Martinom Slomškom in prof. Antonom Janežičem soustanovitelj Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Bil je glavni dejavnik te za koroške Slovence in celoten slovenski narod tako pomembne versko-kulturne ustanove. V svojih številnih v slovenskem in nemškem jeziku pisanih glasilih se je zavzemal Andrej Einspieler za pravice koroških Slovencev in sožitje med obema narodoma v deželi. Skozi tri volilne dobe je zastopal koroške Slovence v deželnem zboru. Slovenska zgodovina ga je odlikovala z nazivom „Oče koroških Slovencev“. Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah mu je postavilo na „Vrtu slovenskih koroških kulturnikov“ v domači vasi spomenik, delo akademskega kiparja prof. Franceta Goršeta.

Lambert Einspieler (1840—1906)

je zavzemal kot stolni prošt v Celovcu vodilno mesto v koroški Cerkvi. Za razvoj Mohorjeve družbe si je pridobil kot dolgoletni predsednik velike zasluge. Bil je prvi koroški Slovenec, ki je zastopal interese Slovencev na Koroškem v avstrijskem parlamentu na Dunaju.

Prošt Gregor Einspieler (1853—1927) je na vidnem mestu sooblikoval verski in kulturni razvoj koroških Slovencev. Po smrti strica, prof. mag. Andreja Einspielerja 1888, je prevzel lastništvo glasila koroških Slovencev „Mir“ in ga obdržal do konca izhajanja leta 1920. Bil je med ustanovitelji prve politične organizacije koroških Slovencev. Bilo je to „Katoliško, politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“. V deželnem zboru se je zavzemal za enakopravnost Slovencev.

Naj navedem še tri duhovnike, ki so se rodili na Domu Einspielerjev pri Pregleju. To so: župnik Janez Einspieler (1820—1870), pater Oton Einspieler (1859—1901) in župnik Andrej Einspieler (1849—1913). Pater Oton Einspieler je vzgajal v Kostanjevici kot bogoslovni profesor, frančiškan, duhovniški naraščaj na Goriškem. Duhovnik Andrej Einspieler je bil nad 30 let župnik v Slovenjem Plajbenku. Omogočil je bratovi hčeri, Mariji Einspieler, poročeni Inzko, šolanje na učiteljski šoli. Župnik Janez Einspieler pa je deloval kot duhovnik v Kanalski dolini v Ukvah pod Višarjami.

V okviru slovesnosti ob stoletnici smrti msgr. prof. Andreja Einspielerja je bilo leta 1988 na domu Ein-

spielerjev pri Pregleju v Svečah odkritje spominske plošče z dvojezičnim napisom „Dom Einspielerjev — Stammhaus Einspieler“. Na tem domu pri Pregleju sem se rodil leta 1923 kot sin Marije Einspieler in Valentina Inzko. Ker se je zavzemala mati kot učiteljica med leti 1918—1920 za združitev vseh Slovencev v okviru Jugoslavije, je zgubila po koroškem plebiscitu službo. Prav tako pa je zgubil kot orožnik službo tudi moj oče, in sicer z utemeljitvijo „weil er die bekannnte jugoslawische Agitatorin Maria Einspieler geheiratet hat“ (ker je poročil znano jugoslovansko agitatoriko Marijo Einspieler). V družini smo bili štiri otroci. Starejši brat Oton je študiral na Dunaju in v Pragi. Bil je zdravnik in umrl po vojni v vojnem ujetništvu. Brat Franci je bil profesor na Slovenski gimnaziji in ravnatelj Jergitscheve gimnazije v Celovcu. Sestra Marija je bila učiteljica ročnih del, jaz pa sem študiral slavistiko in zgodovino v Gradcu. Na celovškem učiteljski sem vzgajal dolga leta učiteljski naraščaj za dvojezične šole, dokler nisem nastopil službo v manjšinskem šolskem oddelku pri deželnem šolskem svetu za Koroško.

Kakšna je bila pot vašega kulturnega in duhovnega oblikovanja v razmerah manjšinstva in nacističnega pritiska?

Vas, v kateri sem doraščal, je bila v letih otroštva popolnoma slovenska. Mislim tu na prvi desetletji po prvi svetovni vojni. Medtem ko smo otroci govorili v osnovni šoli pred pou-

kom in med odmori slovensko, je bil pouk v posvetnih predmetih v tedanji takozvani utrakvistični šoli izključno nemški. Le verouk je katehet poučeval v materinem jeziku otrok. Na mojo slovensko jezikovno in kulturno zavest je najmožneje vplivala mati. Na duševnost otrok je vplivala z zglodom. Vsak dan je obiskovala sveto mašo. Duhovno zapuščino duhovnikov Einspielerjev je ohranjala v družini živo. Tako smo že kot otroci veliko vedeli o Mohorjevi družbi. To tudi zaradi tega, ker je bil mamin stric, duhovnik Jožef Zeichen, v letih med obema vojnama ravnatelj celjske Mohorjeve družbe, od koder smo prejeli tedaj vsakoletni knjižni dar Mohorjeve družbe. Mama je gledala tudi na to, da nam je poskrbela za botre duhovnike. Tako je bil moj krstni oter Jožef Zeichen, birmanski boter pa dr. Franc Zeichen, nazadnje župnik v št. Rupertu pri Velikovcu.

Moč so vplivali na našo narodno zavest v letih študija vsakoletni počitniški dijaški sestanki. Mami pa je bilo tudi zelo na tem, da smo otroci spoznali glavno mesto Slovenije. S starejšim bratom sva se udeležila le-

ta 1939 Kongresa Kristusa kralja v Ljubljani, kjer sva bila dva tedna gosta koroškega rojaka, univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha, ki je znan po ideji višarskega slovenstva. V dobi nacizma je bila prepovedana v južnokoroških farah sleherna slovenska beseda tako v javnem življenju kot v cerkvi. Duhovne vrednote, ki jih je posredovala vzgoja v družini, so mi bile v času nacizma najmočnejša opora.

Poseben položaj slovenske manjšine v Avstriji je gotovo določal tudi vaše razpoloženje glede na nastop komunizma v zaseleni Sloveniji. Ali so vas dosegala poročila o dogajanjih v Ljubljanski pokrajini in drugje na Slovenskem, iz katerih ste si mogli ustvariti vsaj približno sliko o razmerah?

Ko je prišlo leta 1942 do izseljevanja slovenskih družin, so se koroški Slovenci nacističnemu nasilju uprli. Osvobodilno gibanje je zajelo v eni ali drugi obliki skoraj vse južnokoroške občine. Tudi prebivalci naše vasi so sodelovali s partizani. O dolomitski izjavi, o tem, da ima glavno besedo v Osvobodilni fronti komunistična partija, pri nas na Koroškem skoraj nihče ni vedel. Te informacije je imel le tisti ožji krog, ki je bil v partiji organiziran. V očeh najširših plasti slovenskega prebivalstva na Koroškem je šlo pri osvobodilnem gibanju izključno za boj proti nacistični oblasti, za osvoboditev izpod nacističnega jarma. Slišali smo na Koroškem o talcih, ki so jih zapirali in streljali Nemci v Begunjah,

o številnih umorih, ki jih je na Slovenskem povzročil nacizem. Nismo pa kaj izvedeli o domobrancih, o bojih med domobranci in partizani, o vlogi partije v Osvobodilni fronti, o revoluciji na Slovenskem. šele po vojni smo iz vrst beguncev slišali, kaj se je dejansko dogajalo med vojno v Sloveniji.

Vaša pot javnega uveljavljanja se je vztrajno vzpenjala. Vemo za vaša prizadevanja za kulturne pravice koroških Slovencev. Pri tem ste globoko zaorali na šolsko-vzgojnem področju.

Študij slavistike in zgodovine sem zaključil na graški univerzi januarja 1949. Poučeval sem slovenščino in zgodovino najprej na klasični in realni gimnaziji v Celovcu, z začetkom šolskega leta 1951/52 pa sem prevzel na celovškem učiteljskišči šolanje učiteljskega naraščaja za dvojezične šole. Leta 1963 mi je poverilo prosvetno ministrstvo nadzorstvo slovenščine na srednjih in višjih šolah. Skozi 25 let sem vršil v okviru deželnega šolskega sveta tudi službo strokovnega nadzornika za Slovensko gimnazijo, zadnjih pet let pred upokojitvijo leta 1988 pa sem odgovarjal kot vodja manjšinskega šolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu za celotno manjšinsko šolstvo na Koroškem.

Z velikim veseljem sem vršil službo vzgojitelja na celovškem učiteljskišči, kjer sem vzgajal učiteljski naraščaj za dvojezične šole. V dijaškem glasilu „Setev“, ki so ga izdajali celovški učiteljskišči med leti 1953 do 1963, so objavljali dijaki svoje literarne prispevke, poročali o svoji kul-

turni dejavnosti na šoli in dajali vpogled v šolsko prakso, ki so jo v zadnjem letniku opravljali. Danes vršijo kot učitelji svoje poslanstvo na dvojezičnih šolah. Mnogi izmed njih so se vključili aktivno v kulturno delo med koroškimi Slovenci. Lepo število jih sodeluje pri šolskem glasilu „Mladi rod“.

Za pouk slovenščine na srednjih in višjih šolah z nemškim učnim jezikom sem pripravil učbenik „Učimo se slovensko — Wir lernen Slowenisch“. Ker predpisuje učni načrt iz zgodovine na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu tudi obdelavo slovenske zgodovine, sem pripravil v ta namen učbenik „Zgodovina Slovencev do leta 1918“. Predno sem začel s pripravo učbenika, sem se poglobil v Zgodovino slovenskega naroda, ki jo je pripravil za slovensko gimnazijo v Spittalu ob Dravi prof. Roman Pavlovčič. En izvod svoje zgodovine mi je osebno izročil v Spittalu, za kar se mu tudi na tem mestu prisrčno zahvaljujem.

V delovni skupnosti zgodovinarjev smo pripravili učbenik „Zgodovina koroških Slovencev od leta 1918 do danes s posebnim pogledom na vse-slovensko zgodovino“. Ob 50-letnici koroškega plebiscita sem pripravil leta 1970 publikacijo „Koroški Slovenci v evropskem prostoru“.

Tudi v politični akciji ste imeli pomemben delež, saj ste celo predsedovali Narodnemu svetu koroških Slovencev. Radi bi, da nam poveste kaj o svojih prizadevanjih v večinskem okolju, pa tudi o napetostih s slovensko levico.

Med leti 1960 in 1968 sem vodil kot predsednik Narodni svet koroških Slovencev, politično organizacijo katoliških usmerjenih Slovencev na Koroškem. Prvi predsednik Narodnega sveta dr. Jožko Tischler na občnem zboru leta 1960 ni bil več pripravljen ponovno prevzeti to mesto. Želel se je popolnoma posvetiti Slovenski gimnaziji. Nato je za mesto predsednika predlagal prof. dr. Vinko Zwitter me-
ne. V desetletju pred izvolitvijo za predsednika Narodnega sveta sem bil odgovorni urednik „Našega tednika“, tajnik Narodnega sveta in Krščanske kulturne zveze, s prelatom dr. Janezom Hornböckom soustanovitelj Katoliške prosvete, urednik družinskega mesečnika „Vera in dom“, zdaj „Družina in dom“ in odbornik Družbe sv. Mohorja. Bil sem torej vključen v eni ali drugi odgovornosti vsestransko v kulturno in politično dejavnost koroških Slovencev.

Kot predsednik Narodnega sveta sem se trudil za izgradnjo mreže zapornikov med Slovenci v Rožu, Zilji in Podjuni, s tem za notranjo utrditev položaja Narodnega sveta, kar je bilo posebno važno spričo obstoja slovenske levice, združene v Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem. Ideologija in politična infiltracija s strani komunističnega režima v Jugoslaviji je dosledno ogrožala slovensko narodno skupnost. V večmesečni javni diskusiji si je izoblikoval Narodni svet na osnovi krščanskih načel idejno-politična izhodišča za svojo narodno-politično dejavnost. Program je sprejel Narodni svet na občnem zboru 1972. V zborniku Svobodne Slovenije za leto 1969 je izšla v Argentini o tem obširna razprava. V letih, ko sem vodil Narodni svet, sem poročal v zbornikih Svobodne Slovenije pod psevdonimom Ivan Vodovnik kontinuirano o političnem in kulturnem delu koroških Slovencev.

Za ohranitev vensko-kulturne substance je šlo Narodnemu svetu pri njegovih prizadevanjih za verouk v materinščini. Skozi več let je podpiral ta stremeljenja od leta 1966 naprej v zborniku Svobodna Slovenija z obširno in izredno tehtno razpravo pod naslovom „Boj slovenske manjšine v krški škofiji na Koroškem-Avstriji za verski pouk v slovenščini“ Ludvik Ceglar, slovenski duhovnik v Braziliji. Razprava je izšla pod psevdonimom dr. Anton Podstenar.

Kljub močnemu pritisku z nemške strani sem iskal in navezoval z Narodnim svetom stike z ideološko sorodno Avstrijsko ljudsko stranko pod

vodstvom tedanjega zveznega kancelerja dr. Josefa Klause, da bi omogočil koroškim Slovincem tako širše možnosti kulturno-politične aktivnosti. Kot pomemben politični uspeh smatram tudi danes samostojen nastop po 12-letnem premoru pri deželnozborskih volitvah leta 1965. Privedel je v sedemdesetih in osemdesetih letih do nadaljnjih uspešnih kandidaturn pri volitvah na raznih ravneh politične dejavnosti.

Pri uveljavljanju narodnih pravic koroških Slovencev in prizadevanjih po uresničitvi določil člena 7 avstrijske državne pogodbe je bila potrebna koordinacija s slovensko levico. Svojo politično neodvisnost od režima in politične oblasti v Sloveniji pa si je ohranil Narodni svet v času mojega predsedovanja s tem, da ni prejemal nobenega denarja s strani Jugoslavije za vzdrževanje političnega aparata in politično delo.

Vemo za vaše tesno sodelovanje s Cerkvijo in vas prosimo, da nas poučite nadrobneje o svojem delovnem področju, posebej tudi o manjšinski problematiki v cerkvenem življenju. Zlasti nas zanimajo razlogi za odločitve o dvojezičnih cerkvenih opravilih.

Leta 1970 se je pričela koroška škofijska sinoda. Od vsega začetka sem sodeloval in pred sinodo zagovarjal najtehtnejši politični dokument koroške škofijske sinode pod naslovom „Sožitje Nemcev in Slovencev v koroški Cerkvi“. Pred avstrijsko sinodo pa sem sprožil vprašanje zaščite etničnih manjšin, ki naj bi jo dajala Cerkev v Avstriji. Sodelovanje

koroških Slovencev v škofijski sinodi, za kar ima velike zasluge prof. dr. Vinko Zwitter, je privedlo do tesnejšega sodelovanja koroških Slovencev v raznih cerkvenih gremijih. Tako zastopam interese koroških Slovencev v predsedstvu škofijskega sveta, ki nadaljuje delo škofijske sinode. V slovenskem pastoralnem odboru razpravljamo o pastoralnih vprašanih slovenskih in dvojezičnih župnij ter konkretnih ukrepih za koroške Slovence v okviru koroške Cerkve. V ospredju vseh prizadevanj je sožitje v deželi. Katoliški dom prosvete v Timjah se zavzema pod vodstvom rektorja Jožeta Kopeiniga kot vodilna ustanova na Koroškem za dialog in spravo med Nemci in Slovenci. Istemu namenu služi na nemški strani tudi Izobraževalni dom v št. Jurju blizu št. Vida ob Glini. Nemško-slovenski koordinacijski odbor krške škofije pa pomaga uravnavati konflikte in nesporazume znotraj Cerkve predvsem na dvojezičnem ozemlju. Družbeno-politično pa se zavzema za enakopravnost koroških Slovencev na cerkveni in politični ravni. Njegova zavzetost za sožitje med Nemci in Slovenci prihaja do izraza že v naslovu publikacije „Das gemeinsame Kärnten — Skupna Koroška“, ki jo izdaja. Medtem je izšlo 11 zvezkov. Sopredsednika nemško-slovenskega koordinacijskega odbora sta dr. Ernest Waldstein in dr. Valentin Inzko. Škofijo zastopata tudi v svetu katoliških laikov Avstrije.

Glede liturgičnega jezika škofijska sinoda ni izdala navodila, da bi moralo biti bogoslužje na naselitve-

nem ozemlju Slovencev dvojezično. Načelo za bogoslužni jezik v dvojezičnih farah Koroške je, „da se pri bogoslužju uporablja isti jezik, kakor se govori tudi v družini“. Spričo dvojezičnega značaja južne Koroške so nekatere take fare, kjer imajo od vsega začetka po liturgičnem jeziku ločeno bogoslužje; ob nedeljah torej mašo v slovenskem in mašo v nemškem liturgičnem jeziku. Večina južnokoroških župnij pa se je odločila za skupno dvojezično bogoslužje. V navodilih škofije, ki imajo za osnovo sklepe škofijske sinode, je rečeno: „Delitev nedeljske božje službe v samo nemško ali samo slovensko bi v farah z manj kot tremi nedeljskimi mašami iz sledečih razlogov ne bilo primerno pospeševati:

a) iz družinskih in drugih razlogov članom te ali one jezikovne skupine ni mogoče, da se udeležujejo njim namenjene maše.

- b) Spričo trenutno narodno napetega položaja in spričo prizadevanj, da se ljudi brez vprašanja opredeljuje za eno ali drugo jezikovno skupino, bi se s tem pospeševalo razdvajanje fare in politika stroge delitve (apartheid).
- c) Jezikovno deljeno bogoslužje nudi možnost, da se narodna pripadnost skuša dokazovati z demonstrativno udeležbo pri tej ali oni božji službi, kar ne odgovarja smislu in dostojanstvu liturgije.
- d) Ravno udeležba pri bogoslužju naj sega preko narodnih meja in naj poudarja skupnost kristjanov kot dragoceno vrednoto.“

Sedanje spremembe v Sloveniji imajo gotovo tudi na vašem področju dokaj odmevnosti. Ali pričakujete, da se bo poglobila zavest o enotnosti slovenskega kulturnega in duhovnega prostora in s tem premagovalo morebitno osebno malodušje in manjvrednostni občutek, ki ogroža vsako manjšinstvo?

Da se bo spričo sedanje spremembe v Sloveniji zavest o skupnem slovenskem kulturnem ali duhovnem prostoru še poglobila, o tem sem prepričan. To, da v Sloveniji ni več komunističnega družbenega sistema, je gotovo vplivalo tudi na odločitev avstrijskih oblasti, ki omogočajo sedaj tudi učencem iz republike Slovenije, da obiskujejo dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu ali 5-letno višjo šolo, za gospodarske poklice šolskih sester v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu. Obisk Slovenske gimnazije je

bil doslej po zakonu možen samo avstrijskim državljanom slovenske narodnosti. Večletni skupni študij učencev s to stran in onstran meje na isti šoli gotovo ne bo ostal brez posledic v kulturnem pogledu in v medčloveških odnosih. Mohorjeva je razširila v zadnjem času svojo založniško dejavnost na ves slovenski kulturni prostor. Ima sedaj svojo podružnico tudi v Ljubljani. Pregraje, ki jih je umetno na kulturni ravni vzpostavil komunistični režim med Slovenci v republiki Sloveniji in demokratično usmerjenimi Slovenci v zamejstvu, padajo. Z ustanovitvijo manjšinskega biroja pri koroški deželni vladi, ki ga vodi koroški Slovenec dr. Pavle Apovnik, bodo vključeni tudi Slovenci na Koroškem v večji meri v uradno kulturno izmenjavo med Koroško in Slovenijo. Z utrjevanjem gospodarskih stikov med Koroško in Slovenijo, z ustanavljanjem koroških bančnih zavodov v Sloveniji slovenski jezik pridobiva na pomenu. Večja strpnost nemško govorečih deželanov do koroških Slovencev in pripravljenost za dobre sosedске odnose med prebivalci Koroške in republike Slovenije bodo gotovo vplivali na samozavest Slovencev na Koroškem. Predvsem tudi zaradi tega, ker dobivajo obstoječe državne meje vedno bolj pomen zgolj administrativnih črt.

Najbrž bo ureditev razmer v Sloveniji in njeno polno vcepljenje v Evropo tudi slovenskemu življu v Avstriji krepilo družbeni ugled in veljavo.

Pot, ki jo je ubrala Slovenija, da doseže suverenost v lastni državi, je

zbudila v Avstriji vsestransko obudovanje. Predstavniki slovenske vlade, slovenskega parlamenta in člani predsedstva Republike Slovenije nastopajo ob uradnih obiskih v Avstriji samozavestno, politično preudarno. To velja tudi za nastope slovenskih politikov pri raznih javnih diskusijah v avstrijski televiziji. Predstavniki republike Slovenije posredujejo javnosti prepričljivo zavest, da zastopajo narod z nadtisočletno srednjeevropsko kulturno in politično tradicijo. Vse to krepi nedvomno družbeni ugled in veljavo tudi slovenskemu življu na Koroškem.

Osebna podoba ne more biti popolna, če ni postavljena tudi v domači, družinski okvir. Ali bi nam hoteli razkriti, kaj vam kot javnemu delavcu pomeni duhovno in telesno zdrava družina, topel dom v Svečah, cerkev nasproti hiše, krajevne kulturne in izobraževalne ustanove in vse, kar vas neposredno obdaja?

Sami ste z vprašanjem izpovedali že vse to, kar nas v družini povezuje. V osrčju duhovno izredno bogatega družinskega življenja je žena in mati, slovenska begunka-učiteljica. Kulturni svet, v katerem je živel v Sloveniji, je prenesla v našo družino, predvsem pa globoka gledanja na vprašanja vere. Od ženinega duhovno bogatega sveta črpamo vsi, sedaj poleg štirih že poročenih otrok tudi že enajst vnukov in vnukinj. Ob cerkvi svetega Lamberta je sredi vasi v Svečah v Rožu naš dom. Vidni predstavniki slovenskega verskega, kulturnega in političnega življenja tako slo-

venske emigracije kot iz osrednje Slovenije so bili v preteklih štiridesetih letih naši gostje. Spričo mojega javnega delovanja na Koroškem nas je obiskovala tudi vrsta predstavnikov avstrijskega političnega in kulturnega življenja. Skozi več desetletij je bila naša hiša polna lepih in bogatih srečanj z ljudmi, ki so nam bili in so nam blizu, z ljudmi, s katerimi smo delili in delimo usodo slovenskega naroda. Med njimi je bil tudi kot naš sosed v vasi akademski kipar prof. France Gorše. Gosta v našem domu pa sta bila tudi škof dr. Gregorij Rožman in tedanji predsednik Narodnega odbora in glavni urednik „Svobodne Slovenije“ Miloš Stare.

Morda imate tudi kakšno misel za zdemske Slovence, ki se jim zdaj uresničuje sen o duhovni vrnitvi in težnja po ucepljanju tudi v slovenski politični organizem.

Slovenska emigracija v Argentini je bila kljub velikim razdaljam od domovine pod Triglavom na raznih ravneh narodnega udejstvovanja v vse-slovenskem kulturnem in duhovnem prostoru s kakovostjo stalno prisotna. Sedanji razvoj v Sloveniji je soomogočila in je vanj tvorno vključena. Priznanje in zahvala vsem, ki so vztrajno zasledovali idejo svobodne Slovenije in jo pomagali uresničevati.

Hvala za vašo prijaznost in najboljše želje za božjo pomoč vsemu, kar vam je drago!

Vprašanja je stavil
Božidar Fink

Imenovanje Božidarja Finka

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije je 1. julija pooblastilo g. Božidarja Finka, da kot posebni pooblaščenec ministrstva vzpostavlja stike in vodi razgovore s predstavniki državnih, političnih, ekonomskih in drugih institucij Republike Argentine in ukrene vse potrebno za odprtje predstavništva Republike Slovenije v Republiki Argentini. Pooblastilo je podpisal zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Našemu sodelavcu in prijatelju ob imenovanju iskreno čestitamo.

POPOLDNE

Ležim v travi,
vanjo je vtkan svet
že zdavnaj izumrlih živali,
duh počasi ugašajoče lave,
ki jo je izbruhal komaj rojeni
[svet.

Oblaki zginevajo in se vračajo,
le nebo je enako modro,
ob perunikah ledeniškega jezera
mrmra veter preteklih stoletij.

V naročju tisočletij
in v pepelu izgorelih trudov,
preprostih ljubezni,
na surovih kožah rojenih življenj
sem drobno seme večne misli.

Karel Mauser

Dušno pastirstvo v taborišču Peggez - Lienz

(Nadaljev. iz prejšnje št. DŽ)

Procesija na Ulrichbüchel pri Tristachu

V nedeljo 14. julija l. 1946 smo pomovili obljubo, ki jo je naš prevzvišeni gospod škof dr. Gregorij Rožman napravil leta 1945 fatimski Materi božji v Thurnu. Ker je cerkvice v Thurnu premajhna in ker tudi zunaj ni prostora za veliko množico slovenskih beguncev, smo priredili procesijo na Ulrichbüchel, ki je sredi pota med Tristachom in Amlachom. Tu stoji znamenita cerkvice Matere božje, posvečena spominu prvega prikazovanja Matere božje v La Salette na Francoskem (leta 1846). Letos je torej obletnica tega prikazovanja.

Ob devetih dopoldne smo se zbrali pred taboriščno kapelo. Od tu smo šli v procesiji skozi Tristach na Ulrichbüchel. S seboj smo v procesiji mesli tudi zaobljubljeno sliko fatimske Matere božje, ki jo je naslikal Friderik Jerina. Ob desetih dopoldne je bila pred cerkvijo na prostem sv. maša. Pred sv. mašo je bil blagoslov slike fatimske Matere božje, med sv. mašo je bilo ljudsko petje, pri katerem so vsi navzoči sodelovali. Procesijo je vodil, pridigal in opravil sv. mašo msgr. Matija Škerbec, bivši dekan v Kranju. Po končani pobožnosti, ki se je je udeležilo mnogo taboriščnikov, smo se spet vrnili v procesiji

nazaj v taborišče. V spomin na to romanje smo pustili sliko fatimske Matere božje v cerkvi Matere božje na Ulrichbüchlu.

Smrt zlatomašnika Alojzija Šarca

Dne 17. julija 1946. leta je v lienški bolnici zapustil solzno dolino zlatomašnik, duhovnik svetnik, Alojzij Šarc, župnik v Šmartnem pri Kranju, star 80 let. Rojen je bil 27. maja leta 1866 v Preserju v župniji Homec pri Kamniku. V duhovnika je bil posvečen 23. julija 1891. leta. Od leta 1905 je deloval v Šmartinski župniji. Leta 1941 je bil odtod od Nemcev pregnan. Kot pregnanec je živel v Ljubljani, odkoder je pred komunizmom bežal v tujino. V begunstvu je veliko trpel. Ko je prišel na Tirolsko, je našel zavetje pri sestrah dominikankah v Lienzu. Njegovo telo čaka na lienškem pokopališču vstajenja.

— — —

Od 14. do 22. avgusta l. 1946 (pred praznikom brezmadežnega srca Marijinega) smo opravili devetdnevno v čast Materi božji za rešitev domovine. Vsak dan je bila v ta namen tudi ena sv. maša.

V Cerkvenih oznanilih z dne 7. sept. 1946 števil. 10 beremo: „Nekaj zelo važnega! Izšla je papeževa okrožnica o krščanskem zakonu (Casti Connubii). Vsak mož in vsaka žena bi morala to okrožnico prebrati. Vsak

fant in vsaka dekle, ki se pripravljata na zakon, bi morala vsebinsko te okrožnice dobro poznati. Nedeljski kršćanski nauki bodo to okrožnico razlagali, zato jo vsi kupite in berite!“ Ljudje so res segli po okrožnici in je veliko izvodov pokupili.

Nakup kelih in ciborija

V begunstvu smo večkrat zelo potrebovali potrebnih cerkvenih posod. Cerkevna oznanila (14. sept. 1946, št. 11) sporočajo: „Za našo cerkev smo kupili kelih in ciborij, ker smo oboje nujno potrebovali. Oboje stane okoli 4000 schilingov. Te predmete smo kupili samo v zaupanju, da bomo vsi taboriščniki vsak po svojih skromnih močeh kaj prispevali k potrebnim stvari. Veselega darovalca je tudi Bog vesel.“ Begunci so bili velikodušni. Napravili smo zbirko po barakah. V kratkem je bil ves dolg poravnana.

Na praznik Kristusa Kralja je imel ob 10 dopoldne narodni delegat msgr. dr. Jože Jagodic slovesno sv. mašo. Ob enajstih je bila v dvorani barake 25 akademija v čast Kristusu Kralju.

1. novembra 1946, na praznik vseh svetnikov, je msgr. dr. Jože Jagodic blagoslovil ob 9 dopoldne novo monaštrance. Naredil jo je po lastnem načrtu Anton Babnik, begunec iz Ljubljane, ki je tedaj prebival v taborišču v Judenburgu. Neznani dobrotniki v taborišču v Peggezu so zbrali potreben denar za nakup aluminija. Na podstavku monaštrance je napis: „Po Mariji k Jezusu“ (škofovsko geslo nadškofa dr. Jegliča) in „Teža križa in plačilo“ (geslo škofa dr. Rožmana)

ter „V temne dni begunstva sije presveta Evharištija“.

Pridne roke slovenskih deklet so po načrtu inž. Marka Bajuka izdelale novo preprogo za oltarne stopnice.

Na praznik vseh svetnikov dopoldne smo se pri sv. maši spominjali vseh rajnih Slovencev, posebno tistih, ki so bili iztrgani iz naše srede in so morali v najlepši dobi svojega življenja nasilno umreti. Zanje je bila zvečer ob sedmih petih sv. maša. Cerkevna oznanila so za ta dan izšla na 6 straneh Beguncem, ki so te dni zelo žalovali po svojih domačih v večnosti, so hotela prinesiti čim več verske tolažbe.

Bogoljub

Velik pomen za versko življenje beguncev je imel Bogoljub, ki je začel izhajati v Peggezu z januarjem leta 1946. Dajal je vsak mesec navodila za duhovno življenje in prinašal aktualne članke verske vsebine, razlagal verske resnice. Posebno pozornost je vzbujal Cerkvini koledar, ki je vzgajal begunce za življenje s Cerkvijo. Bogoljub je tako podpiral dušno pastirstvo v taborišču in vzgajal tudi slovenske begunce zunaj taborišča za Boga. Izšlo je enajst števil, zadnja je izšla za november 1946. Vse je uredil narodni delegat msgr. dr. Jagodic. Te številke Bogoljuba so posebno dragocene zato, ker je v vsaki številki napisal en članek naš škof dr. Gregorij Rožman. Ti članki so tako lepi, tako globoki in vsebinsko bogati, da jih ne smemo nikoli pozabiti. Ker škof ni mogel, ker ni smel med nas, da bi dvigal begunce in jih

Spomini na težke dni

II. del

BEG

Uvod

Jaz pa sem kot divja zver tekel, tekel v svobodo. To je zadnji stavek prvega dela o opisu življenja na Teharjah. Pa kako sem se re-vež motil. Menil sem, da bom svobodni, brez skrbi, da bom vedno sit, pod gostoljubnimi strehami spal in se skrival, da mi bodo vsi ljudje pomagali. Nisem še vedel, da popolnoma drži svetopisemski rek: maledictus, qui confidit in homine. Nekajkrat sem skusil to bridko resnico. Vendar pa so bili tudi ljudje, ki so me v svojo veliko, da, življenjsko nevarnost skri-

to lažil z živo besedo, nas je učil in vzgajal s pisano, a prav tako toplo in v srca segajočo besedo. Njegov zadnji članek je bil „Obisk v vica“ v novembrski številki 1946.

Sredi novembra smo se morali begunci preseliti v Spittal ob Dravi. Zapustili smo Tirolsko, ki se nam je zaradi svoje vernosti in pokrajinske lepote tako priljubila, in se vrnilo nazaj na Koroško. V Spittalu smo se pridružili slovenskim beguncem, ki so bili že prej v tem taborišču. Z našo preselivijo v to taborišče se začne nova doba begunskega dušnega pastirstva in verskega življenja.

France Pernišek

vali, me hranili in zame skrbeli, kot zna za človeka skrbeti le mati. Žal še ni čas, da bi o teh v svojem opisu težkih dni natančno vse napisal. Ko pa pride priložnost, se jim za vse njihovo heroično delo oddolžim. Bog daj, da čim prej.

V drugem delu bom popisal beg s Teharij od 21. junija do 8. julija, ko sem prišel v Ljubljano, in življenje v Ljubljani do 16. oktobra. Tedaj sem odšel na Koroško.

Beg s Teharij sem enkrat že popisal, toda ta spis je spravljen v domovini. Ko ga je moja mama prebrala, je rekla, da ni bilo tako hudo, kot si je predstavljala ob mojem pripovedovanju. To je popolnoma razumljivo. Če pripoveduješ, poveš tudi vsa svoja občutja, vtise, okoliščine dogodka, trenutna duševna razpoloženja. Vsega tega jaz v opisu ne morem tako opisati, ker pač nisem pisatelj. Vso težo nevarnosti, obup in upanje, ki se dogajajo in porajajo med begom, more prav razumeti le oni, ki je sam kdaj bežal pred smrtjo.

Skušal bom podati čim stvarnejšo podobo vsega dogajanja.

21. junij

Prek ograje sem skočil zadnji. Vsi drugi so bili že pred menoj. Sam sem ostal in nisem vedel, kam bi tekel. Počakal me je Lojze Debevec in skupaj sva skozi gosto grmičevje in gozd dohitela ostale, ki so še venomer tekli. Za hip smo

se ustavili in se prešteli. Manjkali so trije: kurat Polda, poročnik Korošec in Tine Mehle. Kot sem pozneje zvedel, so vsi trije srečno prišli čez ograjo, a na poti sta verjetno padla Mehle in Polda, ker za njima ni nobene sledi. Rešil se je le poročnik Korošec, ki je sedaj na Koroškem.

Z vsemi silami, kolikor nam jih je še ostalo, smo tekli naprej in naprej. Zaletavali smo se v veje, še spotikali ob korenine, padali in vstajali. Prav vse nas je bolelo. V glavah nam je šumelo, neprestano se nam je črnilo pred očmi. Vse skleповje, zlasti v nogah nam je pokalo. Stopali smo negotovo, zanašalo nas je sem in tja. V noge nas je zbadalo, bili smo namreč bosi. (Čevlje smo pustili vsi v taborišču, da smo se bolj neslišno planili.) Nekateri so že krvaveli.

Toda vse to nas ni oviralo. Hteli smo le naprej in naprej. Hteli smo čim prej priti stran od

Teharij. Bežali smo v smeri proti Mariboru, da bi partizanom, če bi nas zasledovali, zmešali sled. Pozneje pa bi se obrnili proti Ljubljani. Cilj vseh je bil: Ljubljana ali pa mimo Ljubljane na svoje domove na Notranjsko, da bi se opomogli (večina je bila Notranjec), nato pa v Italijo. Za nami in okoli nas je neprestano pokalo, po nebu pa so v jutranjem somraku švigale bele rakete in iskale nas, ubežnike. Preskačkvali smo jarke in potoke, ceste in poti, hтели prek senožeti in jas v gozdove in gozdčičke. Gledali smo proti sornemuhu vzhodu in se stalno držali nekoliko bolj levo. To naj bi bila smer proti severovzhodu.

Tekli smo, padali in se pobirali. Še nekajkrat smo se za hip ustavili in odpočili. Ko smo po kaki uri nekoliko dalj počili, sva si v navdušenju in sreči Lojze in jaz čestitala k srečnemu pobegu. Jaz sem mu obenem voščil za god, vsi pa smo zmolili v zahvalo kratko molitev.

Eden izmed nas, Notranjec Opeka, je bil pri skoku čez ograjo ranjen. Z domobranksko obvezo, ki sem jo še zmerom nosil pri sebi, sem mu za silo obvil rano. Kroglu mu je šla skozi pod pazduho na desni gornji strani prsi. Vendar je še ves dan močno krvavel. Poročnik Švigelj je bil zaprt že šestnaest dni. Imel je neznosne bolečine, čutil je, kot bi ga hotelo razgnati, pa si revež ni mogel nič pomagati. Šele po večurnem trpljenju je šlo naprej.

Ves dan do večera je povsod okoli nas pokalo. Verjetno so bili po narodnih milicah obveščeni o našem pobegu in so nas hoteli s tem strašiti. Nam pa je to le pomagalo pri begu: koder je pokalo, smo vedeli, da so vasi in naselja in da tja ne smemo. Kljub temu smo nekajkrat naleteli na ljudi, kmečke ženske, ki so delale po poljih. Hitro smo se spet skrili v gozdičke.

Razgibanost tal nam je pri orientaciji in pobegu zelo nagajala. V predelih, kjer smo se tisti dan klatili, so sami valoviti hribočki, porasli z redkimi gozdički in vinogradi. Nikjer se ne moreš orientirati, nikjer ne vidiš daleč naprej. Zato smo se zaleteli v hosto, pa takoj zopet prišli na njive in travnike; tam so ljudje delali in mi nismo mogli naprej, saj bi nas gotovo opazili.

Okoli 4. ure popoldne smo se še z zadnjim naporom privlekli do roba gozdička, od koder smo v bližini videli hiše. Tja smo namerali ponoči vdreti in dobiti hrane. Pa nismo zdržali. Bili smo namreč tako zmučenj in utrujeni, da smo hodili navkreber po vseh štirih, počivali pa vsakih sto metrov. Zato smo že ob petih ali šestih kar vsi šli do hiš, čeprav smo se zmenili, da bova šla le dva. Ljudje so bili dobri in so nam dali kruha in mošta. Nekje smo dobili še nekaj žlic masti. Vsem smo rekli, da smo Primorci, da smo prišli iz Dachaua in da se vračamo domov. Nočemo pa, da bi nas partizani mobilizirali. Zato se skrivamo po hostah.

Jedli smo kot lačni psi, vse, kar so nam dali: kruh, suho sadje, mošt, mleko, mast. Nekaj pa smo spravili v culo za zalogo. Od ljudi smo tudi zvedeli, da smo v bližini Dramelj, šestnajst kilometrov severovzhodno od Celja.

Ko se je napravil mrak, smo okrepčani odšli proti jugu, v smeri proti Šentjurju. Prečkali smo ozko dolino in se napotili drug za drugim proti dvema samotnima hišama, ki smo ju opazili že z onega brega. Bil pa je tudi že zadnji čas, da smo šli iz vasi. Neki mlad možakar nam je zagrozil, da bo poklical milico, če takoj ne zginemo. In res smo iz vasi, četrť ure pozneje, ko smo odšli, začuli strele. Še hitreje smo zavili v hosto in naglo prišli do obeh hiš. V prvi je bila doma samo gospodinja, ki nam je postregla z moštom in kruhom in nam dala žakljevino, da smo si obvezali noge. Pri drugi hiši pa je bil dobrosrčen starejši možak, ki nam je prinesel veliko kruha in mošta. Ker smo videli, da mu lahko zaupamo, smo mu po pravici povedali, kdo smo. Prinesel nam je še več hrane in mošta. — Lojze Debevec in ostali, razen mene in Andreja Mehleta so hoteli še do naslednjih hiš približno četrť ure naprej, da bi še tam kaj „nažicali“ Možak je povedal, da tja večkrat pridejo miličniki. Kljub najinim svarilom so rinili tja. Zmenili smo se, da se nato vrnejo k hiši in gremo skupaj naprej. Ni minilo deset minut, ko smo zaslišali kratke rafale. Mehle, ranjeni Opeka in jaz skočimo po-

konci in se skrijemo v ozki grapi kraj hiše. Po polurnem čakanju greva z Mehletom v smeri, od koder smo slišali strele, da bi se z onimi sešli. Toda nikjer ni bilo nobenega. Le prav v bližini so še streljali partizani. Z Andrejem bi jo bila sama kmalu skupila. Ko hočeva nazaj proti hiši — bila je že skoraj tema — se nenadoma pojavijo pred nama tik pri hiši mladi moški, ki so nekaj nosili v rokah. Kar bo, pa bo, sem si mislil in šel proti njim. Andrej in Opeka sta skočila vstran, jaz pa sem šel proti njim. Bili so kosci in ne partizanji s puškami v rokah, kot smo mi mislili. V zadregi sem jih povprašal, ali so kaj videli take in take fante, pa nisem čakal odgovora. Stopil sem za hišo in poiskal Andreja, ki se je tiščal v grapi. Opeke nisva mogla več najti. Klicala sva ga na glas, žvižgala, pa se ni oglasil. Ostala sva sama z Mehletom. Tako se je uresničilo to, kar sem še popoldne predlagal, da bi prostovoljno storili: da bi se razbili v manjše skupinice, ker bi tako prej dobivali hrano in lažje hodilj in se skrivali. Od enajstih, kolikor nas je bežalo, sva že prvi dan ostala skupaj le še dva. Bilo je bridko na to misliti.

Kaj naj storiva sedaj, v temni noči in neznani pokrajini? Šla sva na mesto, kjer smo nekaj prej še vsi skupaj pustili culo s poldrugim hlebom kruha in se domenili, da ga pridemo nazaj grede iskat. Računala sva, da bodo ponoči vsaj nekateri prišli nazaj, ker imamo

tukaj hrano. Tik poleg tega kraja pa so bili leskovi grmi. Prerinila sva se v grmovje in čakala, kdaj bo kdo prišel. Toda kmalu sva od utrujenosti in prevelike količine popitega mošta zaspala. Oba sva bila nekoliko „fajhtna“. Ponoči sva se večkrat zbudila in hotela bdeti, pa ni šlo. Vedno znova sva se pogreznila v sladko spanje. Ko sva se zbudila, je bila na nebu luna. Začela sva se na glas prepirati, kje je vzhod in kje zahod. Nisva se mogla zediniti. Saj ni bilo čudno: oba sva bila še nekoliko okrogla in sva zato videla po dvoje lun. Delala sva trdne sklepe, da morava še pred jutrom od tod, pa se nisva mogla niti premakniti. Tako „luštno“ je bilo v toplem listju pod leskovim grmovjem tišto noč.

22. junij

Zbudila sva se, ko je sonce vzhlo. Bil je zadnji čas, če sva hotela priti. Previdno sva pokukala iz grma, če je videti kaj ljudi. Ni jih še bilo. Pohitela sva v dolino, prek senožeti v gozd, po gozdu navzgor v hrib, nato pa po grebenu na levo. Z vrha sva pred seboj zagledala visok obel grič z vinogradom. Od tam, sva si mislila, bo lep razgled. Videla bova, kod je treba iti. Res sva se približno eno uro plazila naokoli in se izogibala goljiv in hiš, da sva prišla na vrh. Bila je dobra orientacija. Zmenila sva se, da čez dan ne bova šla nikamor, zvečer pa bova še enkrat

prišla na vrh in se ponovno orientirala za pot proti jugu. Računala sva, da bova po grebenu, ki se je dvigal kakšne pol ure stran v smeri sever-jug, približno v dveh do treh urah sekala v bližini Šentjura južno železnico in Voglajno, ter bova že naslednjo noč v hribih med Laškimi in Celjem na levi strani Savinje.

Spustila sva se približno sto metrov niže in se za čez dan utaborila v grmičevju kraj vode in poti. Določila sva, koliko kruha in masti smeva uporabiti, če hočeva tri dni s tem shajati. Na vsakega je prišlo okoli 30 dag kruha in žlica masti na dan.

Okoli poldneva, prav ko sva jedla, sta po poti mimo naju previdno in hitro prišla Lojze Debevec in Grmek. Tako sva se začudila, da sva ju še poklicati pozabila. To je bilo tudi boljše, ker so v bližini na njivi želi pšenico. Vendar sem čez minuto stekel za njima, pa ju nisem več dobil. Izgubila sta se v bližnjem gozdičku.

Komaj sem se skrnil nazaj v grmovje, pa je po isti poti prikorakal partizan z brzostrelko na prsih. Kar kri nama je zledenela v žilah. Še bolj sva se sklonila k tlom in počakala, da je odšel. Ves čas sva v sebi zadrževala zrak, da ne bi z dihanjem izdala, kje sva. Saj je šel partizan le dva metra stran od naju. Na misel mi je prišlo, da bi skočila za njim in mu vzela brzostrelko. Pa sem se takoj domislil, da sva tudi oba prešibka, da bi to storila.

Okoli štirih popoldne je začelo deževati. Temni oblaki so se nagrmadili po nebu. Bliski so švigali. Grmelo je kot na sodni dan in lilo kot iz škafa. V nekaj minutah sva bila mokra do kože, v nekaj minutah nama je splahnel tudi ves optimizem, ki sva ga še do tedaj imela in — rekel bi nasilno — hranila v sebi. Začela sva misliti, v kakšnem brezupnem položaju sva: mokra, da je od naju teklo, lačna, ušiva, brez čevljev, nikjer varna, do doma pa še najmanj sto kilometrov. Pa sva se kmalu spet potolažila. Zmolila sva dva dela rožnega venca in zopet bolj vedro in optimistično gledala na najin položaj.

Okoli osmih je nehalo deževati, naju pa je že pošteno zeblo. Tresa sva se kot šibe na vodi. Bilo pa je še prezgodaj, da bi rinila naprej. Šele ob devetih sva previdno po blatni in razmočeni zemlji prišla na vrh hriba. Ob slabji lunini svetlobi sva se ponovno nekoliko razgledala, nato pa jo mahnila naprej.

Šla sva naprej v dolino, nato pa sva lezla navzgor, proti strmemu vinogradu. Drselo nama je po razmočeni travi in ilovnati zemlji. Vendar sva polagoma prišla na greben. Od tam sva se spustila v dolino in glej, kar naenkrat je iz sosednje ozke doline pripeljala bela cesta. Priplavala je tudi luna in bilo je svetlo kot podnevi. Hodila sva kar po cesti, še hiš, ki so bile ob krajih, se nisva izogibala. Začelo se mi je dozdevati, da ho-

diva preveč proti severu. Prepričeval sem Andreja o tem, pa mi ni verjel. Speljal sem ga s silo na greben, ki se je vlekkel na desni strani ceste. Nekaj časa sva tavalala, toda polagoma sem uvidel, da je imel Andrej prav. To noč sem bil jaz nesposoben za orientacijo. Zato sem kot prejšnjo noč Andrej meni, jaz njemu verjel in zaupal, da bo prav vodil. Skoraj tri ure sva hodila po senožetih tik ceste, se izogibala vozu, ki je pripotal nasproti, in prisluškovala, če je kaj slišati. Hodila sva hitro in nič počivala, ker sva bila oba popolnoma mokra pa obenem segreta. Tako sva na sebi sušila obleko. Če bi počivala, bi se prav gotovo prehladila.

Dolina je nenadoma zavila proti vzhodu in se razširila. Zopet sva bila sredi nizkih štajerskih gričev. Prav nič nisva vedela, kam peljejo varne ceste in poti. Sklenila sva, da bova šla naravnost proti jugu. Brodila sva potoke, zašla, šla zopet na staro pot in kmalu prišla do večje vasi z veliko cerkvijo. Izognila sva se razsvetljeni hiši in se naenkrat znašla pred široko državno cesto. Takoj sva uganila, da je vas Šentjur. Vedela sva, da mora biti tu nekje v isti smeri tudi železnica in reka. Prihuljeno sva se plazila čez cesto in senožeti. Začelo se je že daniti, midva pa še nisva prišla čez južno železnico. K sreči sva zagledala telefonske drogove in nasip. Bila sva poleg železnice. Toda nisva šla čez, marveč pod

njo. Zrinila sva se mimo bodečih žic in po ozkem potoku pod mostičkom, čez katerega so tekli tiri. V hipu sva bila na drugi strani. Nekaj časa sva opazovala in prisluškovala, nato pa jo korajžno mahnila na velik most čez Voglajno. Nalogo te noči sva torej izpolnila. Ker je bilo že skoraj popolnoma svetlo, sva sklenila, da bova po cesti hodila samo še pol ure, potem pa bova zavila v gozdove k samotnim kmetijam, ki jih je bilo videti na obeh straneh ceste.

Bila sva dobre volje. Kako tudi ne! Po skoraj sedemurni hoji, neštetihi blodnjah in stranpoteh — in to je šlo precej na živce — sva vendar prekoračila južno železnico. Iz same objestnosti sva pojedla ves kruh, ki sva si ga določila za dva dni. Računala sva, da bova v dveh urah pri kakšnem kmetu že gotovo pošteno praskrbljena.

V te misli in pogovore zatopljena sva počasi koračila po cesti. V daljavi se je že videla bela cerkev v Kalobju (?). Do nje sva imela še približno sto metrov. Naenkrat začujeva oster klic: „Stoj! Kdo je?“ Presenečena sva se spogledala, nato pa sem jaz zavpil: „Partizana.“ Toda v istj sapi sva se tudi že vrgla v strugo potoka in nato planila strmo navzgor po gostem gozdu. Partizan ni za nama nič streljal, kako neki, saj še verjetno ni videl „partizanov“, ki bi pred partizani bežali.

Janez Zdešar

Spomini na leto 1945

Župnik Picej ni bil le goreč dušni pastir, ampak tudi kulturni delavec. Zato je bil vesel, ko sem za božič začel pripravljati pravljično božično igro „Petrčkove poslednje sanje“. Zbral sem stare in nove igralce, in ti so vsi radi sprejeli vloge. Toda sredi priprav so nekateri vloge vrnili oz. morali vrniti. Dobil sem druge igralce. Ko smo bili že pripravljeni, so nam prepovedali oder v Šercerjevi dvorani, kj ga je dala napraviti Marijina družba. Kaj sedaj? V kaplarni smo iz pevske sobe predrli zid, da je bil za igralce vhod in izhod. Jože Bavdaž je poslikal kulise in pripravil vse za „Matjaževo vojsko“. Garderobo sem dobil iz gledališa v Celovcu. Za božič smo na presenečenje vseh igro uprizorili in je bilo tako navdušenje, da smo jo morali dvakrat ponoviti. Led je bil prebit. Gostovali smo še v glavni šoli v Pliberku, gledalcev pa je bilo bolj malo, ker so nam preje potrgali vse plakate (ne Nemci).

Uspela igra je faranom prinesla veselje in korist za duha in srce, saj je vsebovala kar tri prizorišča: dom sirote Petrčka brez staršev, dvorano kralja Matjaža pod Peco in sveto noč v gozdu, kjer vsa narava počasti Božje dete, ki prinaša ljubezen, mir in blagoslov. Na drugi strani pa so to čudovito božično, obenem pa versko in narodno igro odklonili. In tem je zaradi

uspeha prinesla nemir, zavist in jezo. Začeli so nas napadati v komunističnem listu v Sloveniji. Tedaj sem šele začutil, da prihaja strupeni veter preko Karavank in prinaša nemir tudi na Koroško. Naravno bi bilo, da tiste, ki po dolgi nacistični dobi prinašajo ljudem kulturo po njihovem srcu, se žrtvujejo, in to brezplačno, pohvalijo. Saj je bilo prirejati igre tedaj res težko delo, ko je bilo treba poleg vaj pripraviti toliko stvari ob vsem pomanjkanju. Kdor torej to kulturno delo ovira ali preprečuje, gotovo ne dela kulturno.

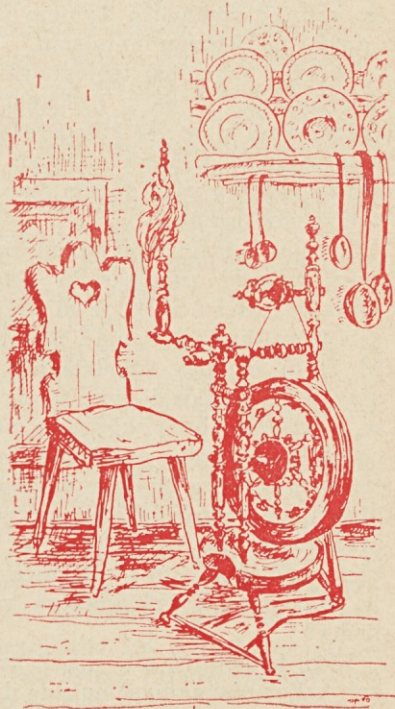
Nastala je torej razpoka, ki nas je razdelila na dve ideologiji in ki je še danes niso mogli zasuti. Ko sem hotel spomladi 1949 prirediti materinsko proslavo, mi župnik ni dovolil. Oba sva občutila bolečino. Razumel sem ga. Ker tukaj nisem mogel delovati kakor bi rad, sem na prošnjo iz Št. Jakoba prišel tja. Škofija me je prvič nastavila in seveda tudi plačevala. Gospod Picej mi je obširno pisal. Obžaloval je, da sem šel iz Šmihela, me prosil oprostčenja in prosil za razuvanje. V pismu mi je razodel mnogo, da hranim ta dokument. Piše mi, kako hudo so ga napadali laiki, duhovniki in posebno OF. To ga je živčno tako zdelalo, da ni mogel spati. Tedaj ni bilo druge rešitve. Opisal mi je stvari, da sem se čudil, kako je to mogoče. Omenja tudi, kako so ga napadali za-

radi pevovodje Nandeta Novaka (ta je bil pred vojno župan v Kamniku, gostilničar, posestnik in pevovodja). S pobegom je seveda vse izgubil, toda vedno je bil dobre volje, prijazen in uslužen. Ko ni bilo pevovodje, je začel vaditi zbor, sam je note pisal in razmnoževal, seveda vse zastonj. Cerkveni zbor je tedaj zaslovel daleč naokrog. Organist je bil Hanzej Čas. Nandeta Novak je začel učiti tudi otroški zbor, ki je tedaj prvič nastopil v celovškem radiu, ki je bil tedaj še v bunkerju pod Križno goro. Radio še hrani fotografijo ob nastopu otroškega zbora. Če so ga tedaj napadali tudi duhovniki, razumem. Vso vojno so preživeli na nemških župnijah, popolnoma ločeni od slovenskega sveta. Prav nič niso vedeli, kaj se je godilo pri nas med vojno in takoj po vojni. Sovražnika so videli le v nacizmu. Ko so prišli nazaj na fare, so poslušali neprestano to, kar so jim trobili iz Slovenije ali pa zaupniki na Koroškem.

Po uspeli igri, ki je bila v tako tesnem prostoru in brez pravega odra, sva se zedinila z g. Picejem v istem cilju: napraviva novo farno dvorano! Dobil sem znanca arhitekta, ki je napravil mogočen in moderen načrt, toda kar premogčen, da se ga je župnik ustrašil. V pismu pa mi piše, ko bi jaz bil ostal v Šmihelu, bi se jaz lahko predvsem lotil dvorane, ker je bil on preobložen z delom in brez kaplana, in bi skoro gotovo imeli novo dvorano. Res bi se z vsemi

močmi zagnal za to delo in farani bi pomagali z delom, lesom in tudi denarjem. Škoda! Da se on sam ni lotil tega, je morda vzrok tudi v tem, da je že čutil kal neozdravljive bolezni, ki ga je prezigodaj spravila v grob. Kako pa je bil navdušen za kulturno delo, pa pove dejstvo, da je bil ob ustanovitvi Krščanske kulturne zveze njen prvi predsednik. Zelo ga spoštujem in bila sva res prijatelja. Župnija Šmihel je z njim veliko izgubila.

Vinko Zaletel

Slovenski kmečki motiv

Drugo in tretje pismo

E. Kocbeku na Novo zemljo

Drugo pismo

Dragi Edi,

v svojem prvem pismu sem Ti rekel, da med nama lahko odpade zadnja koprena, odkar je med nama večnost. Danes Ti pišem o tistem Tvojem gojenju lokvanjev sredi mrtvega tolmana, ki sem Ti ga zadnjič omenil: o Tvojem preljubem marksizmu-leninizmu.

Si kdaj v svojem teologiziranju pomislil na to, da v krščanstvu, h kateremu si se več kot zavestno, celo zanosno prišteval, obstaja čisto na začetku vseh dogem resnica o izvirnem grehu?

Resnica o tragičnem padcu kreature, najprej angelske in potem človeške? Resnica, ki je ni ovrgel niti 2. vatikanski koncil? Resnica, ki je ni mogoče izpodmakniti iz stavbe krščanske dogme, ne da bi se ta zrušila (brez začetnega padca ne bi bilo treba odrešenja, brez izvirnega greha bi bila dogma o Marijinem brezmadežnem spočetju brezpredmetna, brez njega bi bil krst nepotreben itd.)? Resnica, ki je tudi osnova krščanskega realizma?

Vem, te resnice nisi nikoli zanimal, kakor nisi zanimal nobene druge iz katekizma. V bistvu Te niso niti zanimale. V krščanstvo si nekam otroško verjel iz instinkta,

kakor intelektualcu navadno ni dano. Krščanstvo te je zanimalo predvsem v svoji zgodovinski inkarnaciji: očiščeno in prerajeno krščanstvo, ampak predvsem v svoji etični in družbeni pojavnosti. Krščanstvo te je zanimalo predvsem s svojega časovno učinkovitostnega, elitno sociološkega, torej — bom izrekel dovtip ali nesramnost? —, vzvišeno klerikalnega zornega kota. Ampak kaj ostane od krščanstva, če svojo glavno karto zaigra na deski tega sveta? Je mar končna vizija krščanstva idealen družbeni red, se pravi kaj čim manj smrkavo političnega in čim manj bedno sindikalističnega? Mar domet krščanstva ne sega prek vseh socializmov? Totalno se angažirati za ta svet je za kristjana krvava dolžnost, ampak ne v perspektivi, da se vozi na avtocesti proti rajnu na zemlji.

„Raj“ ni Tvoja beseda: vem. A vsa tvoja vizija, posebno v partizanih, brni od tega pričakovanja. Mar v Beogradu, tam na koncu Listine, na tistem slavlju, niste „naskakovali neba“, kakor si zapisal? Sicer pa to tudi ni prva fraza, ki jo je izrekla slovenska literatura. Celo realnemu Prešernu je ušla katera o minuli sreči in slavi, ki ju dejansko nikdar ni bilo.

Kaj šele utopičnemu Cankarju s tistim njegovem poslušanjem klavira, ki je klesalo kaj vem kakšen podstavek prihodnosti... Intelektualec v Tebi je o Raju kar krepko dvomil. A zakaj Ti je bilo potem treba prisegati na raketo za Raj, na marksizem-leninizem?

V partizanskem dnevniku tisto zveni utopično. Tukaj, v socialističnem Dnevniku, pa zveni drugače, oprusti: donkihotsko.

Tokrat si vendar imel za sabo vse mrtve Kočevskega Roga, teroristično oblast, ki Te je dušila, bivše bojne tovariše, ki so delali s Tabo kot z ožeto limono, bivše krščanske socialiste, ki so se namesto za Kristusa odločali za Partijo...

In to potem, ko si tik pred vojno objavil v reviji Dejanje anti-komunistično novelo, ki Ti jo je Kidrič v partizanih tudi očital.

Tokrat nisi bil utopist. Utopijo si si prisugeriral pozneje v bunkerjih, nekaj očaran od teroristične strokovnosti Partije, nekaj, da bi opravičil vlogo, v katero Te je zaneslo, a iz nje ni bilo mogoče nazaj.

Marksizem-leninizem...

Filozofija v sajah prvih hlapnov, gluha za mere človeka, peha-joča evropsko pamet nazaj onkraj Grkov, primitivno simplicistična. Je prav s tem čarala Tvojo prefinjeno občutljivost?

In leninizem — v bistvu evangelij džungle, za katerega niso obstajale ne Atene s svojim logosom ne Rim s svojim pravom, kaj šele

Jeruzalem z obljubo Odrešenja — kraljevska cesta v Neandertal, proizvajalec Pol Potov in Enverjev Hodž...

„Marksizem je najboljše vodilo osvobajajočega se človeštva kot metoda orientiranja v družbeni, politični in zgodovinski stvarnosti in kot taktika v delovanju...“ (26. III. 1946).

Kakšno štropotajoče loputanje mlinov na veter, Edi. Ki jih prav ti prvi preroško spregledaš, ko v isti knjigi zapišeš:

„In jaz sam pri sebi začenjam resno misliti, ali ni marksizmu-leninizmu in njegovi osvobodilni revoluciji s pomočjo ekskluzivizma, masovnih učinkov, izkoriščanja instinktov, vulgarne in površne metode, tehnične efektnosti — ali ni vsej tej koncepciji zapisan neuspeh v Evropi? Neuspeh, ki bo tragičen...“ (13. I. 1946)

V isti knjigi napišeš tudi: Krščanstvo bo zadnje zatočišče svobode v Evropi.

A kdaj sem že zapisal, da je edini ključ, ki odpre v Tvojo čarobno klet, polno vseh moštov, samo umetnost.

Veliko si ljubil, Edi, zato Ti bo tudi veliko odpuščeno.

A prav zato bi bil moral biti, kristjan, ki nisi nikoli izstopil iz Cerkve (kakor je izstopil Tvoj prijatelj Heinrich Böll) vsaj toliko prizanesljiv do nje, kakor si bil do one druge cerkve, zgrajene na pesku, Leninove...

Le zakaj nisi bil? Treba bo še enega pisma.

Alojz Rebula

Tretje pismo

Dragi Edi,

le s čim, za božjo voljo, se ti je Cerkev tako zamerila, da je — kot ustanove — nisi imel rad? Da si tudi po 1945 do nje, pahnjene v katakombe, kaj šele, da bi imela policijo, vojsko, banke, upravo, bolj kritičen kakor do tiste Partije, ki je imela vsega tega do pijanosti? Ko te je ta cinično izkoriščala, poniževala, odpravila („sistematično opazovan, izoliran in degradiran“ — 22. X. 1946), medtem ko Te Cerkev ni podila iz svojih svetišč in Ti ni zapirala publikacij in založb? Ki je na koncu poslala škofa, povratnika iz socialističnih bunkerjev, da Ti je spregovoril na grobu? Ki Te bo tudi za naprej štela za sina, na katerega bo kljub vsemu ponosna, saj si svojo intelektualno in umetniško kvaliteto dal v službo Kristusovi resnici?

Le kako si mogel jeseni 1945, ko so jugoslovanski škofje izdali skupno pastirsko pismo o položaju Cerkve v novem režimu, napisati, da je šlo za „izdajstvo škofov nad jugoslovanskim krščanstvom“? (5. X. 1945) In tisti ducat škofov, poštenih, miroljubnih, nemočnih ljudi, oceniti za „slabe in napačne kristjane“ (14. X. 1945), Stalinovemu (!) govoru pa se takole prikloniti: „Kaka plemenita zadržanost in kaka blaga ponižnost v besedah. Nobenega idejnega ali osebnega egoizma ali napuha. Prid se les učit, Kidrič in vsi vi, ne-

strpneži. Stalin je res imeniten dedec...“ (15. II. 1946).

Dragi Edi, tukaj smo že pri razkroju uma, kaj šele katolištva.

Zvestoba Cerkvi, ne toliko v njeni večkrat pomanjkljivi, včasih žalostni, včasih celo škandalozni zgodovinski podobi, ampak v njenem nevidnem sijaju kot Kristusovi nevesti, v kozmični energiji njegovega mističnega telesa, v njenem eshatološkem osmišljenju tega našega planeta — zvestoba, ki ne more biti brez nekega temeljnega spoštovanja, če že ne ljubezni do njene časne zunanosti, do hierarhije, do vsakokratnega Petra — to je tisto razvodje, Edi, na katerem niso mogli za Tabo ne Gosar ne Šolar ne Janžekovič ne Trstenjak...

Domovino so izdali škofje v času, ko so komunisti naredili iz Slovenije, kot si zapisal, „sovjetsko republiko?“ (Dodatek k 1946, II) Ko so za Partijo obstajale za mejo samo njene ideološko-udbovske izpostave, za slovenstvo v zamejstvu in zdomstvu pa je imela posluš in srce samo Cerkev?

In zakaj ta Tvoja alergija do posvečenih oseb? Tudi družba „naprednih“ duhovnikov Ti pušča vtis nekakšne „voščene in sladkobne človečnosti“. V duhovniških dušah vidiš „vulgarno praznoto“ (6. VI. 1946). Celo pri sestrah salezijankah čutiš „farizejstvo“ (28. VIII. 1946).

In vendar nisi imel okrog sebe samih prevarantov. Izidor Cankar Te je opozarjal: „Nikolj ni mogo-

če za stalno enostrankarsko politično življenje" (7. X. 1945). Fini, umirjeni, gosposki Koblar je izbruhnil pred Tabo: „Vse, kar se dogaja, je ali satansko preračunana prevara ali pa delo skrajnih analfabetov.“ (26. IX. 1946). In kakšne Ti jih je napel najdrznejši med vsemi, krščanski socialist Tone Vodnik: „(Komunisti) so začeli dražiti in izzivati reakcijo z raznimi atentati in likvidacijami; ne pa reakcija nje“. Ali: „Nič mi ni tako hudo kakor spoznanje, da moram danes spričo izkušenj in dejstev priznati, da so beli prav govorili, ko so opozarjali na popolno neresnicoljubnost komunistov...“ (17. VIII. 1946).

Vse to Te ni premaknilo.

Dragi Edi, tukaj sva že daleč vsak v svoji dolini, da se komaj še slišiva. Ko so Ti 1959 na DZS odklonili izdajo Listine, sem Ti napisal v tržaškem Besednjakovem Novem listu odprto solidarnostno pismo, ki je imelo zame kakšno bolj tragično posledico kot odklonitev vize na jugoslovanskem konzulatu v Trstu. Ko sem 1975 nastopil kot soavtor Tvojega zbornika, sem dobil na glavo Udbo in si zablokiral pravkar natisnjeno knjigo v skladišču Lipe v Kopru. Ko je v tistem poletju režim norel proti Tebi, so bile tržaške italijanske knjigarne založene s Tvojo Tovarišijo, ki sem jo prevedel za eno najuglednejših italijanskih založb.

Zakaj Ti navajam vse to? Ker mislim, da mi Ti dokazi prijatelj-

stva v času, ko nisi bil nič drugega kot sovražen objekt policijske pozornosti, dajejo nekaj pravice do resnice med nama.

Ta resnica mi pravi, Edi, da Ti za vse čase ostajaš za slovenskega kristjana edinstvena lekcija, da je s Petrove barke mogoče skočiti samo v temo in kaos, v miselni špiritizem in čustveno coprništvo. Šaj ta barka, tudi če bi bila še bolj škripajoča, kakor je, reže s svojim gredljem večnost. In na koncu, v kakšnem drugem Dnevniku, si Ti to božje plovilo ljubeče objel.

Resnica mi pravi nadalje, da bi bil Ti moral že manj samozavestno, recimo kar z več ponižnosti, gledati na 150-letni nauk Cerkve o komunizmu (Slomšek 1852: Fini socializem in grobi komunizem), če že imaš sam sebe za „neozdravljivega fantasta“ (8. VIII. 1946), za „figuro“ (14. X. 1945), za „nekonsekventnega človeka“ (13. X. 1945)...

Ta resnica mi pravi, da prava razlika ni med „naprednim in reakcionarnim kristjanom“ (17. X. 1945), ampak samo med pravim in nepravim kristjanom.

V tem slovenski katoličan ne bo šel za Tabo, Edi: vzor mu v tem ne boš mogel biti.

A tudi ljubezen mi ima kaj povedati.

Ljubezen me tudi ob tem Dnevniku navdaja s ponosom: da je Slovenec takšnega duhovnega formata, s katerim se v drugi polovici tega stoletja v marksistično-

liberalni kulturi nič ne more primerjati, kristjan.

Vse okrog Tvojega panonskega hrasta je ena sama podrast, samo če preberem Tvoje besede:

„Moram reči, da je veri v Boga in v neumrljivo dušo moderni svet do zdaj zoperstavil le slabotne in neprepričljive mite o znanosti... Nihče do zdaj še ni pokazal duhovnega sveta, ki bi bil vsaj pri-

bližno močan teizmu, posebno krščanskemu...“

Kristjan slovenske prihodnosti Ti ne bo mogel slediti v Tvojem zapuščanju Petrove barke, Edi. Toda lahko Ti bo sledil v Tvoji strastni zavzetosti, da bi bila ta barka čim manj nevredna večnostnega sporočila, ki ji je zaupano.

Alojz Rebula
(Družina, 17/91)

*Za mladino
za mladino*

KAKO ZAČETI

Pride čas, ko sta fant in dekle telesno in duševno, pa tudi poklicno in versko dovolj zrela. Spoznata se nekega dne na ta ali oni način, na videz slučajen, a dejansko v načrtu božje previdnosti. Ko pozneje zakonci gledajo nazaj na leta spoznavanja, to dobro čutijo in vidijo ter včasih tudi povedo.

Načinov prvega srečanja je toliko, kot je parov, ki so se spoznali. Vsak ima svojo enkratno zgo-

dovino. Pritegnila ju je ta ali ona poteza, dogodek, beseda, gib, občutek, pa so se njune oči ustavile drug na drugem in se vprašale: Kaj pa če bi bil tale zame? Morda pa sem srečal njo, ki bi mogla biti nekoč moja žena?

Začela sta iskati prilike, da sta se lahko večkrat srečala in se pogovarjala. Vedno bolj se mu je zdelo, da bo le prava, in njej, da bo pravi. A prišli so tudi dnevi, ko sta resno dvomila ali se celo začasno sprla. Spoznala sta, da

bosta morala dalj časa hoditi skupaj, če hočeta nekega dne reči odločilno besedo: Sva za skupaj. Seveda je čas te odločitve odvisen od pogostnosti in dolžine srečanj, a tudi od značaja obeh. Navadno traja ta doba nekaj mesecev ali celo leto.

V tem obdobju sta navadno zaljubljena, kar pomeni, da sta v svojem opazovanju in svojih sodbah drug do drugega precej netačna, z veliko mero dobrohotnosti, tudi naivnosti ter nekega polepševanja. Navadno je stopnja take zagledanosti odvisna od starosti. Čim starejša sta, manj je te zaljubljenosti in manj časa traja, vendar je tudi v tem veliko odvisno od značaja posameznika.

Kaj naj bi taka dva mlada človeka in kristjana v tem važnem času storila, da bi ta doba iskanja bila čim koristnejša in plodnejša? Najprej in predvsem naj bi se veliko pogovarjala. Pogovarjala o vsem. Skrivnost dobrega zakona je v veliki „pogovornosti“ obeh, v iskrenem, odkritem, a tudi ljubečem pogovoru o vsem. Tudi in predvsem za spoznavanje fanta in dekleta ni druge poti, kot da se veliko o vsem vedno znova pogovarjata. Seveda to ni lahka stvar. Ni namreč lahko govoriti odkrito, iskreno in pošteno o sebi, o svojih domačih, o svoji preteklosti, o svojih mislih, načrtih, željah, strahovih in seveda tudi o svojih slabostih. Mera začetništva ali zaljubljenosti se kaže ravno v večjem ali manjšem skrivanju svojih na-

pak. A vendar, predno bosta zmogla mirno in trezno reči, da čuti ta, kako sta res kljub vsemu drug za drugega, bosta morala o vsem govoriti zelo odkrito. Če tega ne bosta storila, bosta tvegala veliko ali celo vse. Vsaka neiskrenost ali nepoznavanje drug drugega se pozneje maščuje. Na splošno ljudje težko govorimo o svoji notranjosti. Zato mlademu paru ta naloga ne bo lahka. A je nujno, da jo kolikor toliko dobro opravita.

Med stvarmi, o katerih se bosta kristjana kmalu začela pogovarjati, je gotovo tudi vera, ta globoki ljubezenski odnos do Boga. Stopnje vernosti so spet tako različne kot ljudje. A ne samo stopnje, ampak tudi načini verskega čutenja, gledanja, izražanja, navad, vzgoje. Ali se vama bo čudno zdelo, če rečemo, da naj bi mlada veliko drug za drugega in drug z drugim molila? Če se vama zdi to čudno, z vajinim krščanstvom nekaj ni v redu. Tudi z Bogom se je namreč treba pogovarjati, če hočemo imeti z njim osebni stik.

Čeprav se bomo še posebej dotaknili vprašanja o spolnosti v ljubezni, poudarimo že kar zdaj važno stvar, ki jo življenje potrjuje. Fant in dekle, ki prehitro preide ta k večji telesni bližini, na neki način blokirata, zavreta duševno spoznavanje. Lahko je namreč in prijetno biti si telesno blizu. Zelo počasno in včasih kar garaško delo pa je spoznavanje ljubljenega s ponikanjem v njegovo notranjost. To pa je mogoče le z veliko med-

sebojnega pogovarjanja.

Če je močan poudarek v začetku skupne hoje dveh predvsem na pogovoru, to seveda ne pomeni, da je s tem že vse storjeno. Naj bi vse tisto, kar sta si povedala, skušala počasi postavljati na skupni imenovalcec. Iskati morata čim večjo strnitev obeh pogledov na vse življenjske probleme ter na neki način skupaj doživljati življenje — izlete, študij, kulturne prireditve, družbo in družčino, razne skupine in versko življenje. Tako bosta počasi drug drugega ne samo vedno bolj razumela, ampak na neki način vedno bolj tudi živele. Tako združevanje dveh poti v eno je za trajno zakonsko skupnost nenadomestljivo.

Pesem Marije Pertot z naslovom Pesem duše lepo izraža počasno zlivanje duš dveh, ki se imata resnično rada:

To je zveza
duše z dušo:
skupaj greva
skozi čas,
skupaj bova
štela leta,
skupaj kosme
belih las.
Morda,
ko bo vse dognano,
bova kdaj
v jeseni zlati
zasedela
se na trati.
Zemlja se bo nasmehnila,
ker bo zopet mlada, mlada.
Midva, bela
ckrog čela
bova še
se imela
rada.

Vital Vider

Odpusti mi, Nataša!

Kmalu smo bili nazaj na policijski postaji in smo poročali Nikiforovu. Medtem ko smo mu pripovedovali, je gledal v zrak in s prsti bobnal po mizi. „Dvomim,“ je rekel premišljuje. „Vem, da ima nekaj opraviti s tisto pošiljko literature za vernike. Zanima me samo, če ni morda skrita pri njeni hčeri, pri tisti, ki stanuje drugje.“

„Vendar jo je sedaj mati gotovo že posvarila,“ sem rekel.

„Seveda jo je,“ se je strinjal Nikiforov, „in pozabila bo... Jo že imam!“ je rekel čez nekaj trenutkov. „Vidva,“ pokazal je na Viktorja in name, „vidva ji nastavita past. Pojdita do njene hiše. pretvarjajte se, da sta ribiča ali mornarja, ki sta se vrnila z morja. Začnita pogovor in mimogrede narvzita, da bi rada zvedela kaj o Bogu. Ti neumni verniki vsakomur pripovedujejo o Bogu, če mislijo, da jim ga bo uspelo spreobrniti.“

„Mogoče bo vžgalo!“ sem vzkliknil, ves vznemirjen ob misli na dramatičen element v našem policijskem delu.

Nikiforov je pobrskal po kartoteki in čez nekaj trenutkov rekel:

„Ime ji je Marija Annenčenko.“ Dal nam je njen naslov in še nekaj podatkov. „Dela v špecerijski trgovini, in sicer vsak dan do šeste ure. Tam jo prevzemita vidva...“

Z Viktorjem sva odšla s policijske postaje približno ob štirih popoldne. Imela sva dve uri časa, da se domisliva, kako bova Marijo Annenčenko ujela v past. Ob pol šestih sva odšla do avtobusne postaje, na kateri bo izstopila čez kakšnih trideset minut, na poti iz trgovine proti domu.

„Sedaj pa poslušaj,“ sem dejal Viktorju. „Delala se bova, da sva ribiča, ki sta se z morja vrnila domov. V viharju sva se skoraj utopila in ta izkušnja je povzročila, da sva pričela premišljevati o Bogu, zato sva prišla k njej po pomoč. Prosila jo bova, naj nama pomaga najti Boga in nama pokaže kakšno literaturo. Tu se bo ujela! Ko bo pokazala literaturo, jo bova takoj prijela. Zelo preprosto.“

„Kolosalno,“ je rekel Matvejev in z veseljem sprejel svojo igralsko vlogo. „Vendar ne smeva priti

prehitro k bistvu zadeve, sicer bo začela sumiti.“

Potikala sva se naokoli v bližini postajališča, kjer naj bi Marija kmalu izstopila iz avtobusa. Čez nekaj minut je avtobus pripeljal in izstopilo je dekle, katero sva zlahka spoznala po fotografiji, ki nama jo je pokazal Nikiforov. Odšla je proti domu. „Pojdiva,“ sem rekel Viktorju.

Hodila sva za njo in na trenutke sva delala enake korake kot ona. Vsak od naju je prej napravil nekaj požirkov vodke, da bi bila najina predstava o mornarjih bolj prepričljiva. Prišla sva do nje, vsak na eno stran, in jaz sem veselo začel: „Zdravo, lepotica. Ali smeva hoditi s teboj?“

„Ne, hvala,“ je hladno odgovorila Marija.

Dobro sem si jo ogledal. Ni bila neprivačna, čeprav ne ravno lepa in zelo resnega videza. Viktor se je šalil, jo z roko objel okoli ramen in rekel: „Daj no punčka, pojdimo k tebi na kozarček in potem nekam na ples. Lahko bi se fino zabavali.“

Ko sva tako hodila ob njej, je postajala vse bolj vznemirjena in je dejala: „Ne, hvala. Ne pijem in nikamor nočem iti.“

Na vsak način naju je hotela odvrniti od sebe, vendar sva vztrajno hodila z njo.

„Vse, kar potrebujeva, je malo klepeta, pijače in nekaj zabave. Dolge mesece sva bila z ribiškimi ladjami na morju. Rada bi se le pogovarjala in se malo sprostila.“

Nekoliko se je le omehčala. „Zdi se mi, da sta že malo preveč spila,“ je rekla.

Odgovoril sem, misleč, da se je začelo: „Saj sama veva, da imava težave s pijačo, vendar nama ni jasno, kako bi lahko nehala. Sicer pa, zakaj naj pa nehava? Kaj pa sploh imava v življenju?“ Dal sem ji iztočnico, da bi spregovorila o Bogu, vendar ni ugriznila v vabo. Pripovedoval sem naprej: „Vse svoje življenje sva bila na morju. Najini starši in stari starši so vsi bili verniki. Tudi midva sva nekoč premišljevala o Bogu, vendar je vodka vseeno najboljši mornarjev prijatelj.“

Obrnila se je in naju pogledala, kot da bi se hotela prepričati, če sva res le ribiča. „Tukaj stanujem,“ je rekla. „Vstopiti moram.“ Pri vratih se je ustavila, kot da čaka na najin odhod.

„Mar res ne smeva noter na kozarček in se še malo pogovarjati s teboj?“ sva vprašala in stopila tesno k njej. „Kako ti je ime?“

„Marija,“ je odgovorila. Odklenila je vrata, da bi vstopila, midva pa sva šla nepovabljeni v njeno majhno, čisto, enosobno stanovanje in sedla k mizi.

„Kdo pa sploh kaj ve o življenju?“ sem rekel in se delal, da sem bolj pijan, kot sem bil v resnici. „Ali pa o Bogu, o vseh velikih rečeh in sploh? Preprostim ribičem ni dano, da bi to doumeli.“ Pričela se je ukvarjati z nekim delom. Hitro sem pogledal Viktorja in zmajal z glavo, kot bi hotel re-

či: „Ta se pa ne bo kar tako pustila!“

S seboj sva prinesla steklenico vodke in Viktor jo je postavil pred naju na mizo. „Marija, prinesi nama kozarca,“ sem ji rekel. Prinesla ju je, ju postavila na mizo in iz svoje steklenice sva si natočila pijačo. Ko je za trenutek odšla iz sobe, sem se nagnil k Viktorju in mu zašepetal: „Bistra je, zelo bistra punca. Morala se bova malo bolj potruditi, če jo hočeva ujeti. Kaj misliš, ali ve, da sva s policije?“

Vrnila se je, preden je utegnila odgovoriti, in jaz sem dejal: „Oh, poglej, Marija, vodke nama je zmanjkalo. Bodi pridna punčka, no, in pojdi nama kupit novo v trgovino. (Marija, prosim,“ sem modeloval z nasmeškom. Mislim, da je takrat že pričela verjeti najini zgodbi o ribičih. Strinjala se je in dal sem ji denar.

Tisti hip, ko je odšla, sva skočila s stolov in pričela iskati literaturo. Pogledala sva v omare, pod postelje, povsod, kjer sva mislila, da bi jo lahko skrila. Pozorno sva pazila, da sva dala vsako stvar na pravo mesto, da ne bi začela kaj sumiti. Precej rajši sem imel način, ki smo ga uporabljali v stanovanju njene matere, toda tukaj sva hotela prikriti svoj pravi namen. Viktor je pazil pri oknu, medtem ko sem jaz brskal in premetaval po stanovanju. Vendar nisem nikjer našel nobene literature. „Sedi, Sergej,“ mi je dejal Viktor, „prihaja.“

Vstopila je čez nekaj trenutkov in postavila steklenico vodke na mizo. Opazil sem, da se je malo sprostila in bil sem prepričan, da verjame najini zgodbi. Pomežiknil sem Viktorju. Pričela sva piti kar iz steklenice in jaz sem začel pripoved o tem, kako sva plula na Japonsko, v Vietnam, ob kalifornijski obali, do Kanade in na Havaje. Izmisлил sem si prekrasno zgodbo z živimi in zanimivimi podrobnostmi. Viktor je sedel in komaj zadrževal smeh, ko je poslušal mojo noro, izmišljeno pripoved. Potem je še sam povedal zgodbo o sedmih mesecih, ki jih je preživel na morju. Niti ni bila tako zanič, vendar se mi je zdelo, da je bila moja precej boljša.

V svoji običajni preroški skrbi nama je Nikiforov dal velik šop denarja, da bi ga pokazala, kako sva se ravno vrnila z ladje z večmesečno plačo v žepu. Potegnila sva ga iz žepov, da bi ga ona videla. „Daj no,“ sem rekel. „Denarja imava kot peska in vse, kar hočeva, je, da bi se imei lepo. Daj no, pojdimo jest in pit.“

Potem sem pričel pripovedovati drugo zgodbo, kako sem nekoč padel čez ladijsko ograjo in se skoraj utopil. Ko sem gledal smrti v oči, sem spoznal, da mora biti v življenju nekaj več. Pričel sem premišljevati o Bogu, sem ji govoril. Vendar, le kako ga naj najdem — to je bilo veliko vprašanje. Bolj ko sem se pogrezal v pripovedovanje istih laži, teže je Viktor ohraňjal resen obraz.

„Ko se je najina ladja zasidrala,“ sem nadaljeval, „sem se zavedel, da je to opozorilo, in odločil sem se, da poiščem Boga.“ Obrnil sem se, jo pogledal z vso iskrenostjo, kar sem je zmozel zaigrati, in rekel: „Povsod sva ga iskala, vendar nama nihče ne zna povedati o Bogu. Ali ti kaj veš o njem? Mogoče imaš kakšne knjige ali revije ali karkoli, kar bi nama pomagalo najti Boga?“

Vprašanje je bilo postavljeno. Kako bo odgovorila? Modro je odvrnila: „Če vaju Bog res tako zanima, zakaj potem sedaj pijeta? Zakaj živita z alkoholom?“

Pa me je našla, bistra glava! Vendar me ženska že ne bo premagala. Odgovoril sem: „Vodka je prijetna družba, kadar si osamljen. Če bi našel Boga, je ne bi več potreboval, mar ne? Ampak le kako ga naj najdem?“ Odkimal sem. „Kaže, da tega nihče ne ve.“

Govoril sem dalje in ji kar naprej dajal priložnosti, da bi me prekinila in priznala, da je vernica ter mi pokazala literaturo. Svojo čustveno pripoved sem končal, rekoč: „Če bi naletel na koga, ki bi mi povedal, kako najti Boga, in mi pokazal literaturo, da bi našel k njemu pot, bi za to žrtvoval svojo desno roko.“ Umolknil sem. Z Viktorjem sva se zazrla vanjo. Premačknila se je. Ali bo ugriznila v vabo? Da zares. Jo že imava! Tisti trenutek, ko bo pokazala literaturo, jo bova prijela in odpeljala k Nikiforovu. Kako ga bo

razveselila zgodbica o najini potegavščini!

„Jaz nimam nobene literature,“ je rekla. „Mislim pa, da bosta že našla Boga nekje, če se bosta oba za to močno trudila.“

Z Viktorjem sva se pogledala. Vedela sva, da sva bitko izgubila. In ker sva to ugotovila, nama je bilo jasno tudi to, da lahko odideva. Pijano sva voščila lahko noč, se Mariji zahvalila za pogovor in odšla.

Na ulici mi je Viktor rekel: „Sergej, tista zgodba je bila izredna. Skoraj si me prepričal, da si res vernik. Imaš srečo, da te nisem aretiral!“

Zasmejal sem se, potem pa začel in dejal: „Kaj bova rekla Nikiforovu?“ Naročil nama je namreč: „Za mater in hčer imam pripravljeni dve jetniški celici. Prinesita mi le en sam primerek literature in obe bomo ulovili in se ju znebili!“ Vedela sva, da bo besen, ker bosta njegovi celici ostali prazni.

Ko sva prišla na policijsko postajo, sva mu obotavljaše povedala najino doživetje. Sprva je mirno poslušal, potem pa je nenadoma izbruhnil in zavpil: „Izigrala vaju je neumna ženska!“ Zanj je bilo neverjetno, da se kaj takega sploh more zgoditi.

Tisto noč sta gospa Annenčenko in njena hči ušli Nikiforovu. Vendar nista bili dolgo na prostosti. Verjetno so ju aretirali na kakem zborovanju ali kje drugje in ju poslali v ženske zapore v Magadanu.

med nami v Argentini

Za delegate slovenske skupnosti iz Argentine na Slovenskem svetovnem kongresu v Ljubljani so bili na seji Medorganizacijskega sveta 2. maja v Slovenski hiši izvoljeni dr. Katica Cukjati, prof. Tine Vivod, Ivana Tekavec, Božidar Fink, dr. Andrej Fink, Tine Debeljak, Stane Grebenc, arh. Marjan Eiletz, lic. Ivan Korošec in lic. Marjan Schiffrer; delegati predvojne slovenske skupnosti so bili Elsa Okretič, Silvio Pavlin, Robert Mislej, Rudi Guštin in Ciril Kren.

Na 4. kulturnem večeru SKA je 4. maja predaval univ. prof. dr. Andrej Fink o slovenski državnosti, na 5. večeru 18. maja pa univ. prof. dr. Darko Šušteršič o umetnosti v jezuitskih misijonih med Guaraniji.

Slovenski dom v Carapachayu je slavil 31. obletnico v nedeljo 5. maja. Slavje se je začelo z mašo (prelat dr. Alojzij Stare), se nadaljevalo s skupnim kosilom, z avdiovizualnim prikazom slovenskih podzemskih jam (Stane Stražar) in s popoldanskim kulturnim programom: pozdrav predsednika Francija Žnidarja, govor Ivane Tekavec, pevski nastop šolske mladine, folklorni plesi, jurjevanje ter družabni del. — Občni zbor SD je bil 28. aprila.

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši je začel šolsko leto v soboto, 11. maja. Na njem predavajo dr. Marko Kremžar, dr. Jure Rode in pisatelj Zorko Simčič ter prof. Tomaž Debevec.

Romanje v Luján je bilo v nedeljo 12. maja. Udeležilo se ga je okrog tri tisoč rojakov. Romarsko mašo ob 10. uri je daroval mons. dr. Alojzij Stare, popoldanski nagovor pa misijonar France Buh. Ljudsko petje je vodila skupina mož in fantov, orglal pa je organist Gabrijel Čamernik. Po procesiji okrog trga pred cerkvijo so bile pete lavretanske litanije in zahvalna pesem.

Slovenski dom v San Martinu je praznoval svojo 31. obletnico v nedeljo 19. maja s celodnevним sporedom. Slavnostni govor je imel Tine Debeljak.

Praznik Marije Pomagaj, 24. maj, je med Slovenci v Argentini dan molitve za našo mladino. V cerkvi Marije Pomagaj je bila skupna ura molitve in sveta maša.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši v Buenos Airesu je bilo v nedeljo 26. maja. Ob 11,30 je somaševanje dušnih pastirjev za žive

in rajne dobrotnike vodil delegat dr. Alojzij Starc, po skupnem kosilu je bila v dvorani projekcija videokasete o plebiscitu slovenskega naroda, nato pa v cerkvi pete litanije Matere božje.

Spominska proslava v počastitev padlih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev ter ostalih žrtev komunistične revolucije v Sloveniji je bila v Slovenski hiši v nedeljo 2. junija ob 16. uri. Koncelebrirano sveto mašo v cerkvi Marije Pomagaj je vodil delegat mons. dr. A. Starc. Med mašo je pel Mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andreja Selana, orglal pa je Ivan Vombergar. Mašni berili sta brača Miša Markež in inž. Jernej Dobovšek. Po maši so prof. Tine Vivod, Slavko Urbančič in Ivan Korošec položili venec pred spomenik žrtvam na dvorišču Slovenske hiše, Franci Žnidar je na trobento zaigral Tišimo, dr. Starc pa vodil molitve za pokojne. V dvorani je bil govor predsednika ZS prof. Tineta Vivoda „V novo dobo slovenske zgodovine“, odnski prikaz „Gozdovi in cvet“ na besedilo Tineta Debeljaka ml. v režiji Frida Beznika, s sceno Toneta Oblaka in recitiranjem Martine Andrejak, Brigitte Cerar, Klavdije Malovrh Jakoš, Alenke Magister, Štefana Godca, Blaža Mikliča in Dominika Oblaka in s sodelovanjem Mladinskega zbora iz San Justa. Tehnično delo za odrom je opravil Pavle Malovrh. — Žalne slovesnosti po krajevnih domovih so bile ob sobotah ali nedeljah v juniju.

Procesija sv. Rešnjega telesa je

bila v nedeljo 9. junija v parku Don Boscovega zavoda v Ramos Mejiji. Ob 15,30 je somaševanje za žive in rajne slovenske duhovnike v Argentini vodil prelat dr. Alojzij Šuštar, po maši pa se je razvila procesija, med katero smo molili rožni venec; ob oltarjih, ki so jih postavile naše verske skupnosti iz San Justa, Castelarja, Carapachaya in San Martina ter Ramos Mejije, so bile posebne molitve in blagoslovi, po vrnitvi v cerkev pa zahvalna pesem.

Pod okriljem Slovenske ljudske stranke je 22. junija predaval in vodil razgovor v Slovenski hiši dr. Marko Kremžar o politični situaciji v Sloveniji.

Proslava šolskih otrok na čast mladinskemu zavetniku sv. Alojziju in v spomin našim junakom je bila v nedeljo, 23. junija, v Slovenski hiši. Po maši v cerkvi Marije Pomagaj za žive in rajne katehete, učitelje in učence so v dvorani učenci Prešerno. ve šole zaigrali igro Čarovnica, ki ni mogla biti zlobna, v režiji Marije Zurec.

Pogovor o razmerah v Sloveniji je bil v nedeljo 14. julija z dr. Julijem Savellijem na Pristavi, z lic. Marjanom Schiffrerjem v nedeljo 21. julija v Slomškovem domu.

Dušnopastirski obisk rojakov v Rosariu je opravil delegat dr. Alojzij Starc 18. in 19. julija. V petek 19. julija zvečer je maševal za Slovence v zavodu slovenskih šolskih sester.

Slovenski pevski zbor Gallus je svoj koncert 20. julija v dvorani Slo-

venske hiše posvetil domoljubni in narodni pesmi. Po svoji izredno uspešni koncertni turneji v Sloveniji (pel je v Kranju, Celju, Kopru, Mariboru, Murški Soboti, Rogaški Slatini, Mengšu, Ledincah in Velikovcu na Koroškem, na Bledu, v Gorici (Italija), pri maši v ljubljanski stolnici Schubertovo mašo in na koncu Gallusov motet *Ecce quomodo moritur* v spomin našim žrtvam, v Novem mestu in v Cankarjevem domu v Ljubljani) je zbor pripravil tudi dokumentarno razstavo propagandnih sredstev, časopisnih obvestil, diplom, spominskih daril in poročil o svojih nastopih v domovini v sliki in besedi v hali Slovenske hiše. Na voljo so bile tudi videokasete o koncertu v Cankarjevem domu. — V 1. delu je po Kremžar-Osanovi Sloveniji v svetu spored obsegal naslednje pesmi: B. Ipavec - S. Vremšak: Bodi zdrava, domovina; A. Nedved: Nazaj v plavinski raj; G. Ipavec: Pozdrav Gorenjski; J. Klemenčič: O, poglejte, ptičke; F. Marolt: Teče mi vodica; L. Kramolc: Pesem o rojstvu; L. Kramolc: Sem se rajtov ženiti; O Dev: Čej so tiste stezice in V. Mirk: V Tammar; v drugem delu pa D. Šijanča: Domotožje; E. Iturriaga: Que pase el rey; Jujuy, cantaba la rana; Buenos días, su señoría; Filiberto: Clavel del aire; Guastavino: Pueblito, mi pueblo; Kernjak: Rož, Podjuna, Zila; M. Hubad: N'mav čriez Izaro; E. Adamič: Lipa; M. Tomc: Slovenija v svetu in Flajšman: Triglav; solista sta bila Anica Rode in Luka Debevec. Dirigentki Anki Savelli Gaser in zboru se je zahvalil predsednik ZS prof. Tine Vivod.

XXII. mladinski dan v Slovenskem domu v San Martinu je bil v nedeljo 21. julija.

Na kulturnem večeru SKA 2. junija je predaval Avgust Horvat: Ob stoletnici okrožnice *Rerum novarum*; 8. junija je bila predstavitev dveh novih pesniških zbirk: Tisoč in dva verza Vladimirja Kosa je predstavil prof. Vinko Rode, Zenice Toneta Rode pa Tine Debeljak; 27. julija sta poročala arh. Marjan Eiletz in prof. Tine Vivod o Svetovnem slovenskem kongresu.

VEČER POD GORAMI

V žerjavici sončnega zahoda je zatlelo brinje na robovih gora.

Grenka sladkost prihaja z vetrom v dolino.

Oblaki postajajo ozki kot mladih žen otožne oči.

Vrata po hišah so še vsa odprta, okna po hišah so še vsa odstrta, večnost z ljudmi skoz večer govori.

JESEN

Duh zrelih tepk visi na dvoriščih, nizke megle mehčajo trdoto rjavega listja.

Vse je ubrano v umiranje, na tenko pajčevino igrajo mrzli prsti pustega vetra.

Karel Mauser

KJE JE KAJ

LETO 58

AVGUST 1991

UVODNIK	Slovenska škofovska konferenca ob razglasitvi samostojne Slovenije	385
VERSKI ČLANKI	Boj med božjo in satanovo državo (Alojzij Geržinič)	388
	Papež Janez XXIII. 1958-63 (M. Benedik) .	394
	Poglavitni grehi — požrešnost (š. Steiner)	396
	Nečiste skušnjave (Lojze Kukovica)	398
	Verujem v občestvo svetnikov (Dieter Emeis-Janko Bohak)	402
POGOVORA	Pogovor z dr. Milanom Komarjem	404
	Pogovor z dr. Valentinom Inzkom (B. Fink)	415
BARA REMEC	Iz domačih spominov na mojo sestro Baro (Vera Remec-Debečjak)	410
IZ NAŠE ZGODBE	Dušno pastirstvo v taborišču Peggez - Lienz (France Pernišek)	424
	Spomini na težke dni (Janez Zdešar)	426
	Spomini na leto 1945 (Vinko Zaletel)	432
REBULA	Drugo in tretje pismo Edvardu Kocbeku na Novo zemljo (Alojz Rebula)	434
ZA MLADINO	Kako začeti (Vital Vider)	438
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ...	441
KRONIKA	Med nami v Argentini	386, 393, 403, 445
POEZIJA	Pesmi Karla Mauserja	409, 414, 423, 447

AÑO 58

AGOSTO 1991

Malo za šalo . . .

Prijateljci med seboj.

„In ti verjameš na ljubezen na prvi pogled?“

„Seveda. Ko bi ga bila takrat še enkrat pogledala, se z njim gotovo ne bi poročila.“

— — —

„Žena je pustila vrata kokošnjaka odprta in vse kokoši so nam pobegnile.“

„Nič se ne razburjaj, saj je znano, da gredo kokoši spat samo v svoj kokošnjak.“

„Saj to je tisto!“

— — —

V gostilni. „Kaj pa tako vneto iščeš po žepih?“

„Rad bi vedel, če sem še žejen.“

— — —

„Naš pes je zmeraj bolj len. Poprej mi je prinesel vrstico, ko je hotel iti ven. Zdaj pa mi prinese ključce od avtomobila.“

— — —

„Mami, ali lahko berem knjigo, dokler ne zaspi?“

„Naj bo, dragi otrok, ampak niti minute dlje!“

— — —

Zdravnik obišče eno svojih starih pacientk in jo vpraša: „Kako se kaj počutite danes, gospa?“

„Nič kaj dobro, gospod doktor. Jedi, ki ste mi jih prepovedali, mi sploh ne dišijo več.“

— — —

Srečata se dva poslovneža. Prvi pravi: „Popolnoma suh sem.“

Drugi odvrne: „Ti imaš še srečo, jaz sem do grla v vodi.“

Uvoženo iz Slovenije

Marx je zastarel: ni predvidel diktature proletariata ene dežele nad proletariatom druge.

— — —

Prazna glava je kot prazna puška: nič ne zadene, pa se ji vendar vsi umikajo.

— — —

Molk je zlo za družbo, ampak blagoslov za posameznika.

— — —

Spretnim rabljem umirajo žrtve naravne smrti.

— — —

Rabljevi sinovi preučujejo dela očkovih žrtev.

— — —

Lahko je kaznovati krivca, težko poravnati njegove krivice.

— — —

Dolgo in lepo smo živeli v oblakih, potem pa je zagrmelo.

— — —

Šele ko je splaval na površino, so ugotovili, da je votel.

— — —

Pot ga ni obliil, ko se je vzpenjal na vrh, ampak ko je moral dol.

— — —

Vsi aparati se kvarijo v garancijskem roku. Najprej se pokvari birokratski aparat.

— — —

Za potovanje v prihodnost niso potrebne široke poti, pač pa široka obzorja.

— — —

Z visokega položaja se vidi dlje. Kdor bi rad bolj videl, pa vendarle mora dol.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: ₳ 400.000.- in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Stare, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana (dr. Luis Stare). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

